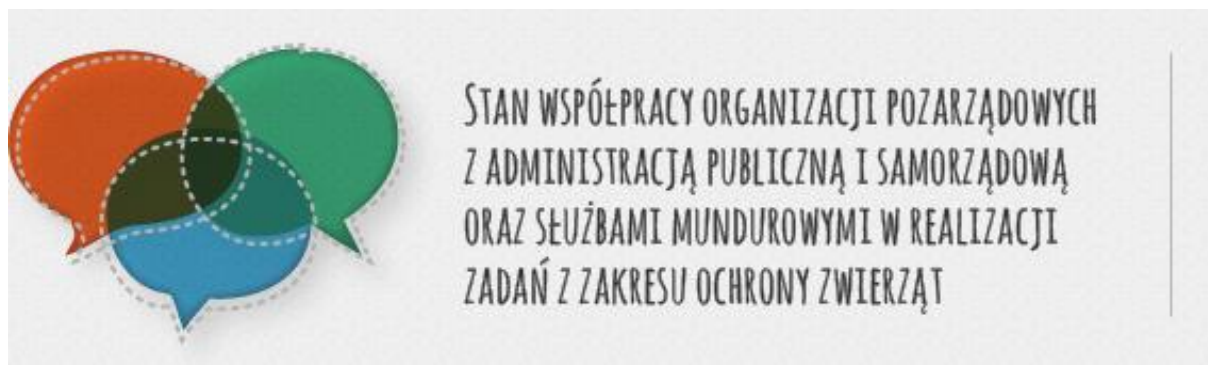




Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878

RAPORT



KRAKÓW, KWIECIEŃ 2013 R.



KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Projekt „Sieć OFF – Ogólnopolskie Forum Fauna”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY





Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	3
II. PROFIL BADANYCH ORGANIZACJI	5
III. WSPÓŁPRACA ORGANIZACJI OCHRONY ZWIERZĄT Z ADMINISTRACJĄ SAMORZĄDOWĄ	8
IV. WSPÓŁPRACA ORGANIZACJI OCHRONY ZWIERZĄT Z ADMINISTRACJĄ PUBLICZNĄ	23
V. WSPÓŁPRACA ORGANIZACJI OCHRONY ZWIERZĄT ZE SŁUŻBAMI MUNDUROWYMI	31
VI. NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI EMPIRYCZNE Z BADANIA	45
VII. PODSUMOWANIE	49





Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878

I. WSTĘP

Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 roku o ochronie zwierząt, która normuje kwestie dotyczące humanitarnej ochrony zwierząt (tj. ochrony poszczególnych osobników przed cierpieniem zadawanym przez człowieka), nakazuje organom administracji publicznej podejmowanie działań na rzecz ochrony zwierząt oraz współdziałanie w tym zakresie z odpowiednimi instytucjami oraz organizacjami krajowymi i międzynarodowymi (art. 1 ust. 3 w/w ustawy). Podobnie art. 3 *Ustawy o ochronie zwierząt* stanowi, że właściwa realizacja jej przepisów ma odbywać się poprzez współdziałanie organów administracji rządowej i samorządowej (w tym przede wszystkim Inspekcji Weterynaryjnej) z samorządem lekarsko-weterynaryjnym oraz instytucjami i organizacjami społecznymi, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt. *Ustawa o ochronie zwierząt* nadaje ponadto szereg szczególnych praktycznych uprawnień w zakresie realizacji norm humanitarnego traktowania zwierząt organizacjom społecznym, które zostaną omówione w dalszych częściach niniejszego raportu.

Ustawodawca wprowadzając w 1997 roku w życie przepisy *Ustawy o ochronie zwierząt*, jednoznacznie wskazał, że realizacja postulatów i norm humanitarnej ochrony zwierząt ma zostać oparta na współdziałaniu istniejących organów administracji publicznej z organizacjami ochrony zwierząt, a nie np. na powołaniu odrębnego działu administracji publicznej, który w imieniu państwa samodzielnie stałby na straży humanitarnego traktowania zwierząt we wszystkich sferach działalności człowieka. Bez wątplenia istotne są zatem pytania o to, w jaki sposób owo współdziałanie i współpraca pomiędzy organizacjami społecznymi i administracją publiczną wygląda w praktyce, w jaki sposób jest oceniana przez tzw. sektor pozarządowy - z mocy prawa współodpowiedzialny za kształt i efektywność polskiego systemu ochrony zwierząt.

Okazją do bliższego przyjrzenia się tym kwestiom jest badanie ankietowe prowadzone przez Fundację Czarna Owca Pana Kota w ramach współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego projektu „Sieć OFF – Ogólnopolskie Forum Fauna”. Badanie to skierowane zostało do przedstawicielek i przedstawicieli organizacji ochrony zwierząt z całego kraju. Do udziału w nim zaproszono (głównie za pośrednictwem poczty e-mail) organizacje społeczne, których głównym lub ubocznym statutowym celem działania jest ochrona zwierząt.





Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878

Zaproszenia takie skierowano do 224 organizacji społecznych, obecnych w ogólnodostępnych publicznych bazach danych (m.in. w *Rejestrze Stowarzyszeń i innych organizacji społecznych KRS*).

Badane prowadzone było w dniach 23 stycznia – 28 lutego 2013 r. za pośrednictwem specjalnie stworzonej w tym celu strony internetowej, która umożliwiała wypełnienie ankiety online lub także pobranie druku ankiety i jego wypełnienie elektroniczne lub ręczne. Ankieta badawcza złożona była z 51 pytań zamkniętych (z możliwością wyboru jednej lub wielu odpowiedzi) oraz otwartych (z możliwością wpisania własnej odpowiedzi) podzielonych na 4 grupy tematyczne (*Dane o organizacji pozarządowej; Współpraca z administracją samorządową; Współpraca z administracją publiczną; Współpraca ze służbami mundurowymi*).

Ze względu na specyfikę działalności organizacji ochrony zwierząt, w tym istnienie aktu prawnego, tj. *Ustawy o ochronie zwierząt*, który ustanawia szczególne formy interakcji i współdziałania organizacji pozarządowych z administracją publiczną w zakresie ochrony zwierząt, pytania badawcze ukierunkowane były przede wszystkim na analizę tych właśnie form współpracy. Pytania w szczególności dotyczyły opinii i ocen przedstawicielek oraz przedstawicieli organizacji ochrony zwierząt w zakresie współpracy z administracją publiczną. W badaniu umieszczono także pytania o fakty dotyczące profilu działalności organizacji oraz współpracy z administracją publiczną. Do analizy wyników ankiety stosowano standardowe narzędzia statystyczne, w tym przede wszystkim analizę ilościową.

Niniejszy raport przedstawia, systematyzuje i omawia wyniki przeprowadzonego badania ankietowego w odniesieniu do zasad i form współpracy pomiędzy organizacjami ochrony zwierząt i administracją publiczną zawartych w *Ustawie o ochronie zwierząt*. Zawiera ponadto wskazania umożliwiające bardziej skuteczną egzekucję uprawnień w zakresie ochrony zwierząt przez organizacje pozarządowe w ramach współpracy z administracją publiczną. W czasie pracy nad raportem dołożyliśmy wszelkich starań, by był on praktyczny i przystępny dla przedstawicielek i przedstawicieli organizacji ochrony zwierząt, przyczyniając się tym samym do zwiększenia efektywności ich współpracy z administracją publiczną na rzecz ochrony zwierząt.

Opracował: Dawid Karaś na zlecenie Fundacji Czarna Owca Pana Kota.



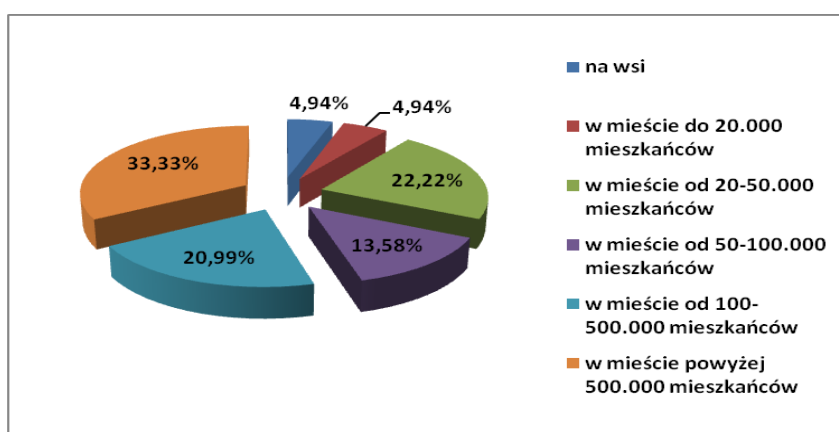
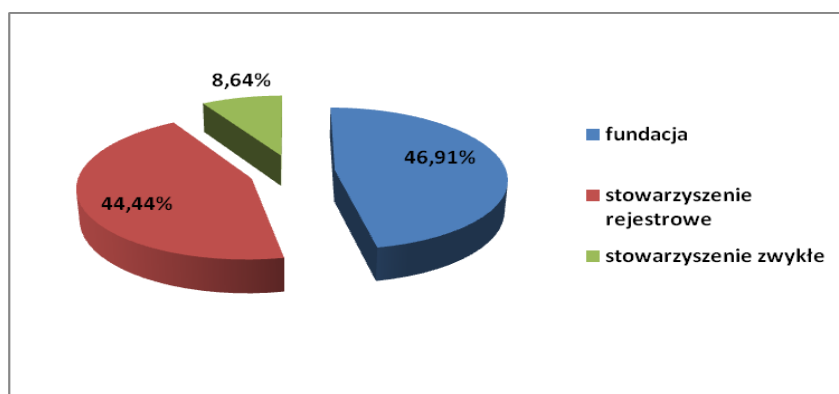


Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878

II. PROFIL BADANYCH ORGANIZACJI

W badaniu ankietowym, będącym podstawą niniejszego raportu, udział wzięło **81 organizacji społecznych**, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt. Badane organizacje wskazywały, że cel ten realizowany jest przez nie w szczególności poprzez: *podejmowanie interwencji na rzecz zwierząt, edukację w zakresie ochrony zwierząt, opiekę nad bezdomnymi zwierzętami, opiekę nad kotami wolno bytującymi.*

W badaniu uczestniczyły organizacje z terenu całego kraju, w tym przede wszystkim **fundacje oraz stowarzyszenia rejestrowe (91,35%)**. 67,90% organizacji uczestniczących w badaniu ma siedzibę w miejscowościach zamieszkiwanych przez więcej niż 50.000 osób, w tym 33,33% organizacji ma siedzibę w miastach powyżej 500.000 mieszkańców. Tożsama liczba badanych organizacji (po 4,94%) zarejestrowanych jest na wsi oraz w miastach do 20.000 mieszkańców.



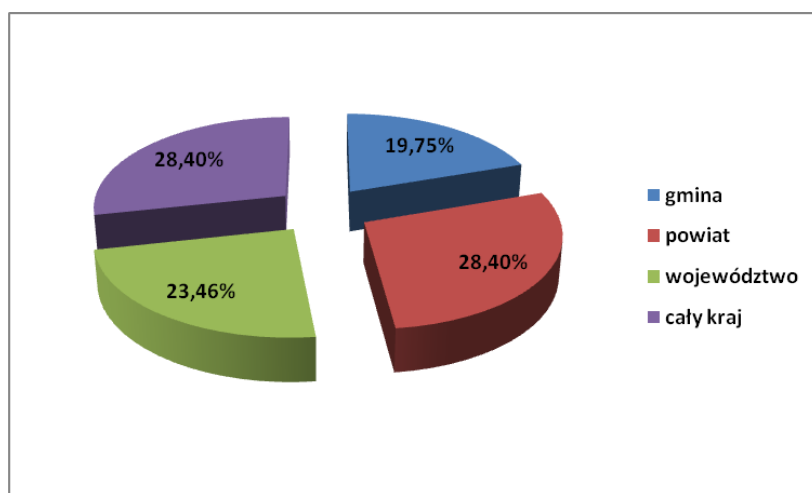
Wykres 1 oraz 2: Formy działania oraz siedziby organizacji ochrony zwierząt uczestniczących w badaniu.





Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878

Jako rzeczywisty teren działania przedstawiciele i przedstawicielki badanych organizacji wskazywali na ogół powiat (28,40%) lub cały kraj (28,40%), a następnie województwo (23,46%) oraz gminę (19,75%). Stąd można przyjąć, że **ankietowane organizacje w większości (71,61%) mają lokalny charakter**, skupiając realizację swoich działań statutowych na terenie nie większym niż obszar województwa, na terenie którego mieści się ich siedziba.



Wykres 3: Deklarowany w badaniu obszar działania organizacji ochrony zwierząt przez ich przedstawicieli i przedstawicielki.

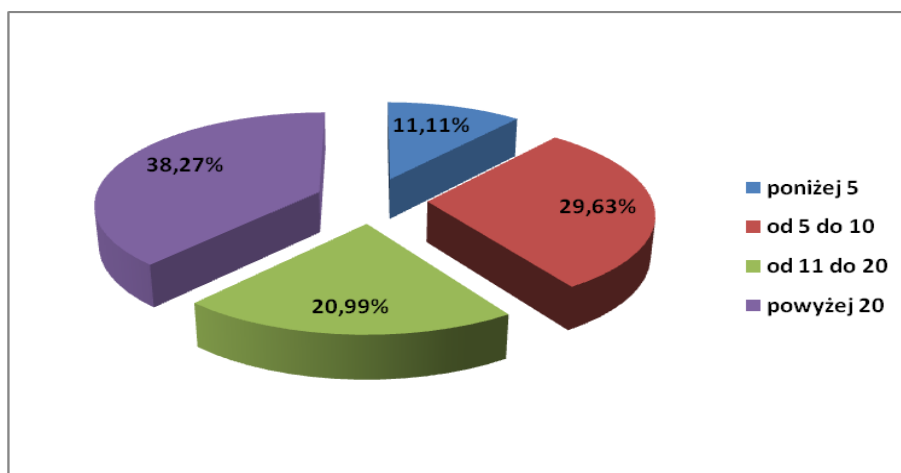
W badaniu nieznacznie dominowały (38,27%) organizacje, które opierają swoją pracę na aktywności więcej niż 20 osób, chociaż liczna była także grupa organizacji (29,63%), w których działa aktywnie od 5 do 10 wolontariuszy (wolontariuszek) lub członków (członkiń). 11,11% organizacji społecznych zadeklarowało, że w realizację ich celów statutowych zaangażowanych jest poniżej 5 osób, mimo iż równocześnie 66,67% organizacji z tej grupy wskazało, że aktywnie podejmuje działania na terenie województwa i całego kraju. Ogółem 40,74% badanych organizacji wskazało, że opiera swoje działania na pracy 10 lub mniej niż 10 osób.

Ankieta wypełniania była głównie (81,48%) przez osoby, które pełnią funkcje w zarządzie lub w wewnętrznym organie nadzoru organizacji. 96,30% przedstawicieli (przedstawicielek) badanych organizacji zadeklarowało jednocześnie, że reprezentowana przez nich organizacja zdecydowanie lub raczej **chętnie** współpracuje z innymi organizacjami społecznymi.





Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878



Wykres 4: Deklarowana w badaniu liczba aktywnych członków (członkiń) organizacji ochrony zwierząt.

W badaniu udział wzięło 81 organizacji ochrony zwierząt z całego kraju: głównie fundacje lub stowarzyszeń rejestrowych, których siedziby znajdują się na ogół w miejscowościach zamieszkiwanych przez więcej niż 50.000 osób. Badane organizacje podejmują działania na rzecz ochrony zwierząt głównie na obszarze nie większym niż województwo, na terenie którego mają swoją siedzibę. Na ogół opierają swoją działalność na aktywności mniej niż 20 osób. Deklarują, że chętnie współpracują z innymi organizacjami ochrony zwierząt w realizacji swoich celów statutowych.





Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878

III. WSPÓŁPRACA ORGANIZACJI OCHRONY ZWIERZĄT Z ADMINISTRACJĄ SAMORZĄDOWĄ

WPROWADZENIE

W pierwszej części ankiety badaniu poddano współpracę organizacji ochrony zwierząt z jednostkami samorządu terytorialnego, do którego zakresu działania należą „wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, nie zastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów” (art. 6 ust. 1 *Ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym*). W obowiązującym stanie prawnym – bezpośrednio lub pośrednio – ustawodawca obciążył gminy większością zadań publicznych związanych z ochroną zwierząt.

W szczególności zaś do zadań własnych gmin należy wylapywanie oraz zapewnienie opieki bezdomnym zwierzętom (art. 11 ust. 1 *Ustawy o ochronie zwierząt*). Gminy, realizując to zadanie, zobowiązane są m.in. do corocznego uchwalania programów opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt po uzyskaniu opinii m.in. społecznych organizacji ochrony zwierząt (art. 11a w/w ustawy). Organizacje ochrony zwierząt mogą zapewniać opiekę bezdomnym zwierzętom poprzez prowadzenie – w porozumieniu z gminami - schronisk dla bezdomnych zwierząt (art. 11 ust. 4 w/w ustawy).

Do kompetencji organów wykonawczych gmin (wójtów, burmistrzów, prezydentów miast) należy rozstrzygnięcie z urzędu lub na wniosek m.in. przedstawicieli organizacji ochrony zwierząt o czasowym odebraniu zwierzęcia właścicielowi w przypadku podejrzenia znęcania się nad zwierzęciem (art. 7 w/w ustawy). Obowiązkiem samorządów terytorialnych jest ponadto utrzymywanie czystości i porządku w ramach lokalnych wspólnot, które obejmuje także zadania związane z ochroną zwierząt (art. 3 *Ustawy z dnia 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach*).

Zarówno organizacje ochrony zwierząt, jak i gminy mają ponadto – formalnie - szerokie pole do współpracy w zakresie realizacji zadań publicznych związanych z ochroną zwierząt w ramach zasad określonych w *Ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*.



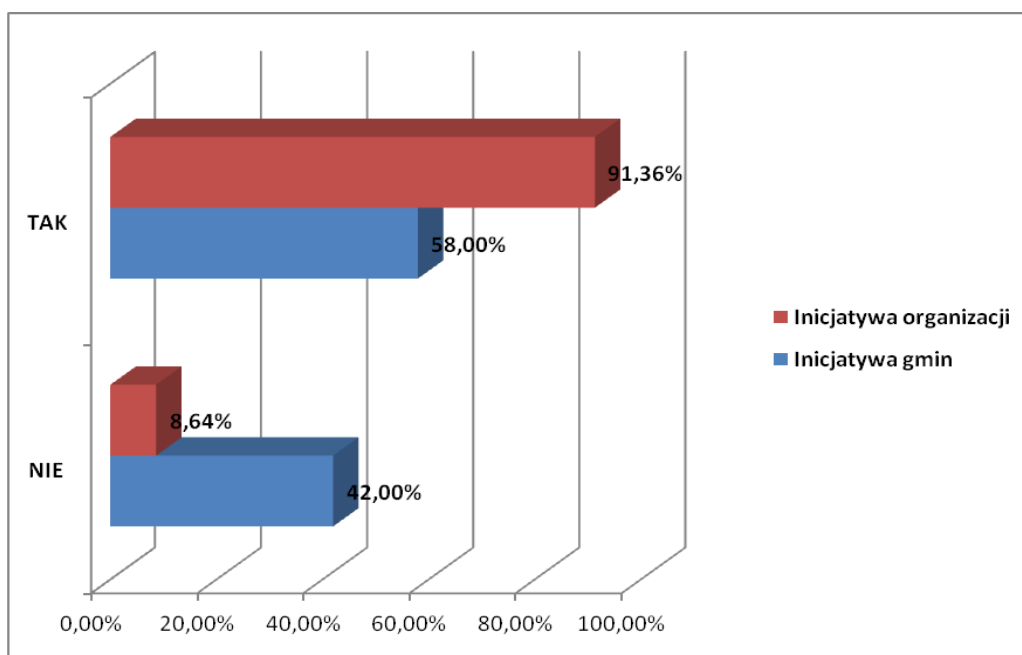


Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878

W szczególności *Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* daje gminom i organizacjom społecznym możliwość współpracy poprzez m.in. zlecenie organizacjom realizacji zadań publicznych, konsultowanie z organizacjami projektów aktów normatywnych czy tworzenie zespołów doradczych i inicjatywnych lub umów partnerstwa (art. 5 ust. 2 w/w ustawy).

LOKALNE PROBLEMY OCHRONY ZWIERZĄT ORAZ INICJATYWY W ZAKRESIE OCHRONY ZWIERZĄT: WSPÓŁPRACA ORGANIZACJI OCHRONY ZWIERZĄT I GMIN

58% badanych organizacji zadeklarowało, że gminy zwracały się do nich w celu konsultacji miejscowych problemów dotyczących ochrony zwierząt. **Organizacje społeczne zdecydowanie chętniej zwracały się natomiast do gmin zarówno z lokalnymi problemami w zakresie ochrony zwierząt (fakt ten wskazało 91,36% ankietowanych), jak też z własnymi inicjatywami dotyczącymi ochrony zwierząt (zobacz dalej).**



Wykres 5: Inicjowanie współpracy w zakresie lokalnych problemów ochrony zwierząt pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego i organizacjami społecznymi. Prezentacja danych ilościowych opartych na deklaracjach uczestników i uczestniczek badania ankietowego.





Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878

79,01% badanych organizacji występowało do gmin zarówno z problemami, jak i inicjatywami w zakresie ochrony zwierząt. 12,35% badanych organizacji występowało do gmin jedynie z problemami dotyczącymi ochrony zwierząt, 1,23% tylko z inicjatywami, a 7,41% organizacji nie występowało do gmin ani z problemami, ani z inicjatywami w zakresie ochrony zwierząt.

Przedstawiciele (przedstawicielki) nielicznych badanych organizacji, które nie inicjowały współpracy z gminami w zakresie lokalnych problemów w zakresie ochrony zwierząt na ogół uzasadniali ten fakt brakiem wiary w wymierne efekty takiej współpracy lub niewiedzą do kogo i w jakiej sprawie się zwracać. **Nie odnotowano żadnej istotnej korelacji pomiędzy profilem organizacji (liczbą członków, siedzibą, obszarem działania) a brakiem inicjatywy organizacji w tym zakresie.** Po przeanalizowaniu deklarowanych przez organizacje celów działania, zauważyć można jedynie, że z lokalnymi problemami w zakresie ochrony zwierząt do gmin nie zwracały się głównie organizacje zajmujące się na co dzień kwestiami nie związanymi bezpośrednio z publicznymi zadaniami gmin (*pozytywne szkolenie psów, adopcje przez internet, edukacja*).

Ocenie ankietowanych poddano reakcje urzędników jednostek samorządu terytorialnego na zgłaszane przez organizacje społeczne lokalne problemy ochrony zwierząt. Tożsama liczba ankietowanych (po 35,14%) oceniła je jako *raczej pozytywne* lub *raczej negatywne*. Nieznacznie więcej osób określiło reakcje urzędników gminnych jako *zdecydowanie negatywne* (13,51%) w stosunku do osób, które oceniły je jako *zdecydowanie pozytywne* (10,81%).

<i>Reakcje urzędników gmin na lokalne problemy ochrony zwierząt zgłaszane przez organizacje społeczne w ocenie ich przedstawicieli (liczba odpowiedzi)</i>				
POZYTYWNE		NEGATYWNE		BRAK DEKLARACJI <i>/nie mam zdania/</i>
<i>Raczej</i>	<i>Zdecydowanie</i>	<i>Raczej</i>	<i>Zdecydowanie</i>	
26 (35,14%)	8 (10,81%)	26 (35,14%)	10 (13,51%)	4 (5,40%)
34 (45,95%)		36 (48,65%)		4 (5,40%)





Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878

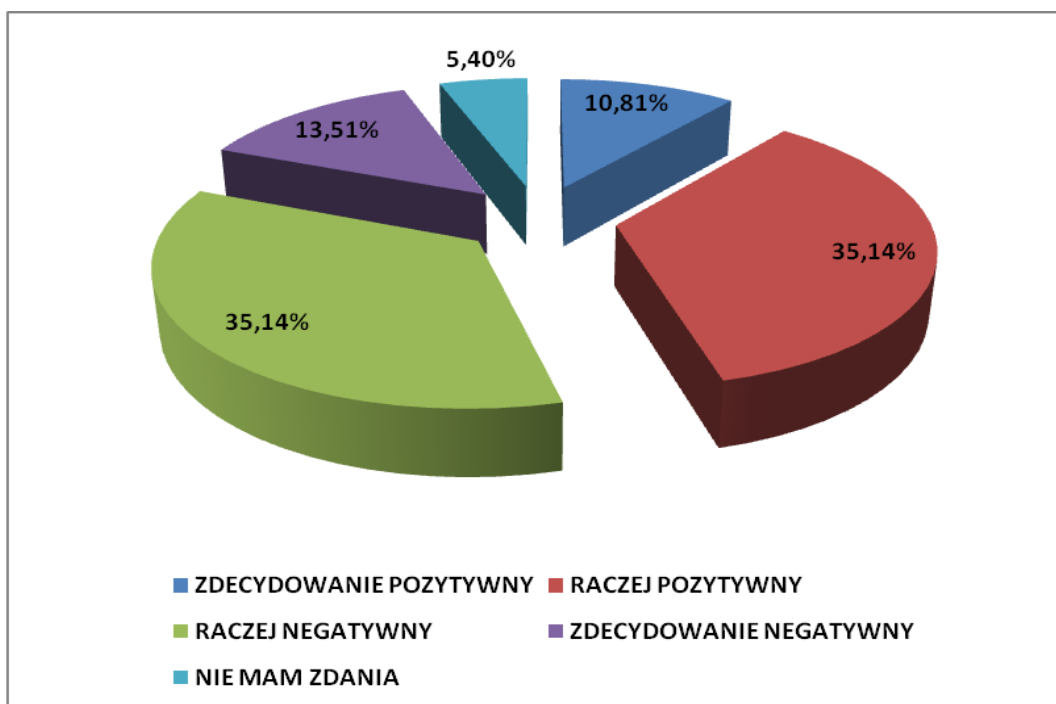


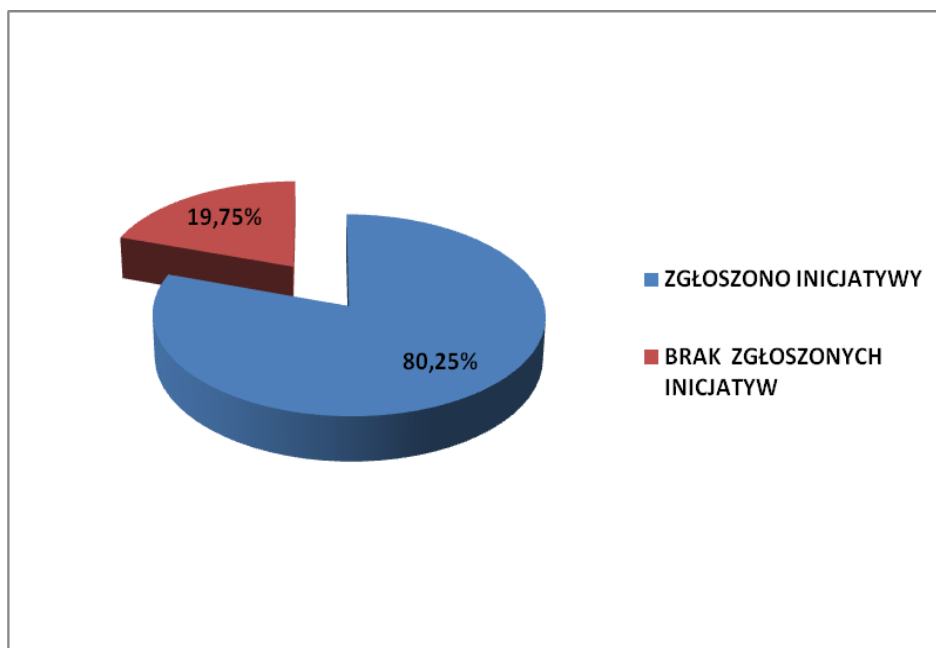
Tabela 1, Wykres 6: Stosunek urzędników gmin do lokalnych problemów ochrony zwierząt zgłoszonych przez organizacje ochrony zwierząt w ocenie ich przedstawicieli (przedstawicielek).

80,25% badanych organizacji występowało do jednostek samorządu terytorialnego z własnymi inicjatywami w zakresie ochrony zwierząt. Najczęściej dotyczyły one bezdomności zwierząt (zapobieganie bezdomności zwierząt – 75,38% przypadków inicjatyw; opieka nad bezdomnymi zwierzętami – 72,31% przypadków inicjatyw), a także udzielania pomocy zwierzętom wolno bytującym (głównie kotom; 66,15% inicjatyw). Nieliczne organizacje zgłaszały inicjatywy dotyczące pomocy zwierzętom dzikim (13,85% inicjatyw), a także inne inicjatywy (przede wszystkim dotyczące edukacji w zakresie ochrony zwierząt).





Fundacja Czarna Owca Pana Kota
 ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
 www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
 KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878



Wykres 7: Aktywność organizacji społecznych w zakresie występowania do jednostek samorządu terytorialnego z własnymi inicjatywami w zakresie ochrony zwierząt w ocenie ich przedstawicieli (przedstawicielek).

<i>Inicjatywy zgłaszane gminom przez organizacje społeczne (liczba odpowiedzi)</i>									
<i>Opieka nad zwierzętami bezdomnymi</i>		<i>Zapobieganie bezdomności zwierząt</i>		<i>Pomoc zwierzętom dzikim</i>		<i>Pomoc zwierzętom wolno bytującym</i>		<i>Inne inicjatywy</i>	
TAK	NIE	TAK	NIE	TAK	NIE	TAK	NIE	TAK	NIE
47	18	49	16	9	56	43	22	11	54
<i>(72,31%)</i>	<i>(27,69%)</i>	<i>(75,38%)</i>	<i>(24,62%)</i>	<i>(13,85%)</i>	<i>(86,15%)</i>	<i>(66,15%)</i>	<i>(33,85%)</i>	<i>(16,92%)</i>	<i>(83,08%)</i>





Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878

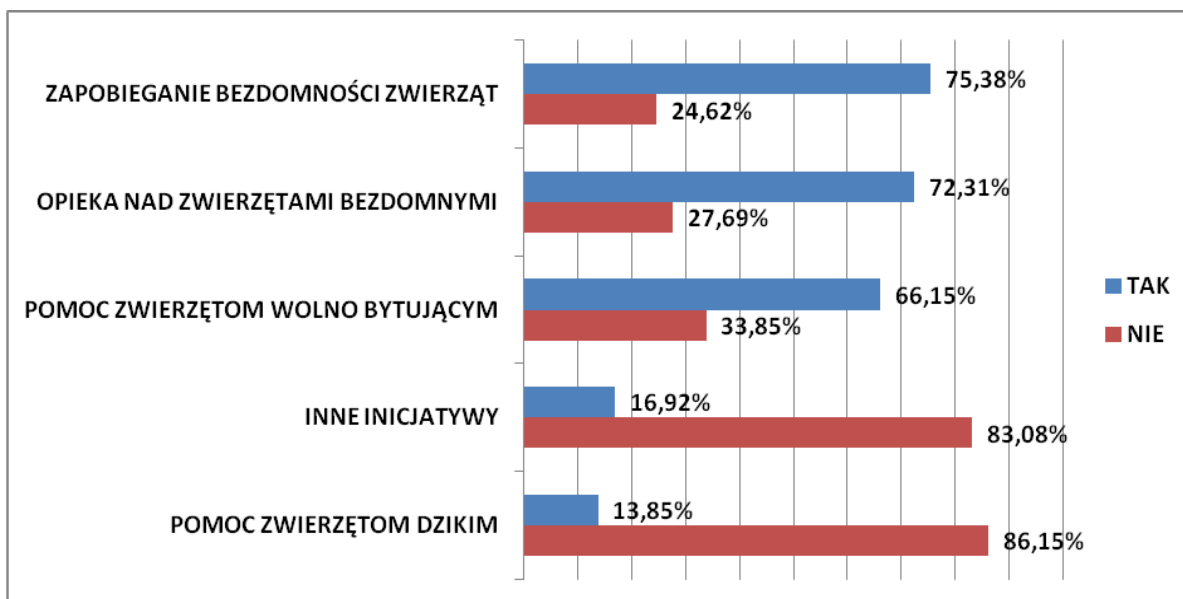
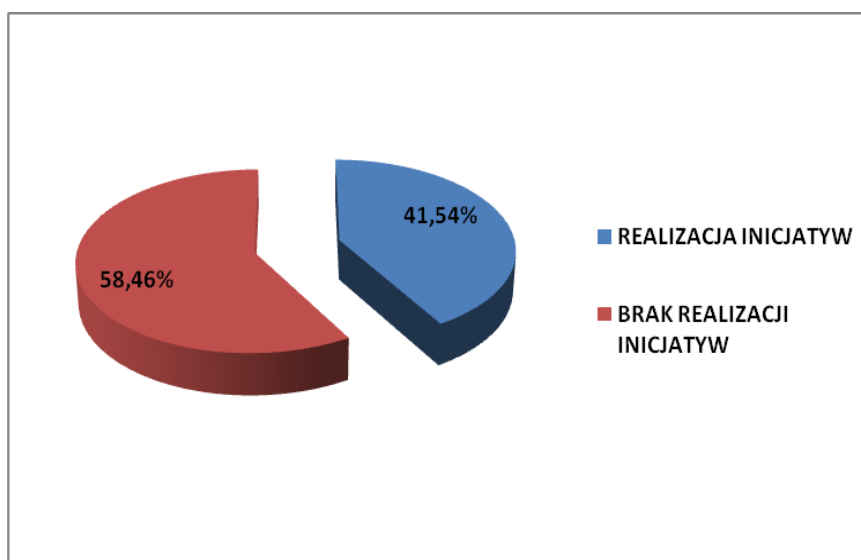


Tabela 2, Wykres 8: Inicjatywy w zakresie ochrony zwierząt zgłaszane gminom przez organizacje społeczne.

Zdaniem większości (58.46%) przedstawicieli i przedstawicielek organizacji, które zgłaszały własne inicjatywy w zakresie ochrony zwierząt do gmin, nigdy nie doczekały się one realizacji. 41.54% przedstawicieli tychże organizacji wskazało natomiast, że zgłoszone inicjatywy zostały zrealizowane.



Wykres 9: Realizacja przez gminy inicjatyw zgłaszanych przez organizacje ochrony zwierząt w opinii ich przedstawicieli (przedstawicielek).



KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Projekt „Sieć OFF – Ogólnopolskie Forum Fauna”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY





Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878

Organizacje społeczne chętnie zwracają się do gmin zarówno z lokalnymi problemami, jak i z własnymi inicjatywami w zakresie ochrony zwierząt. Zgłaszane samorządom terytorialnym projekty organizacji dotyczą na ogół zapobiegania bezdomności zwierząt oraz opieki nad zwierzętami bezdomnymi i wolno bytującymi. Zdaniem większości organizacji wykazujących inicjatywę w tym zakresie (58,46%), ich projekty nie są realizowane przez gminy, chociaż zarazem znaczny jest odsetek inicjatyw realizowanych (41,54%).

Gminy - w ocenie przedstawicieli i przedstawicielek organizacji ochrony zwierząt - wykazują się większą biernością we współpracy z organizacjami społecznymi. Mniej chętnie zwracają się do organizacji w ramach konsultacji lokalnych problemów ochrony zwierząt a w badanej próbie nieznacznie dominowały (48,65%) negatywne oceny reakcji urzędników gminnych na zgłaszane przez organizacje problemy.

WSPÓŁPRACA ORGANIZACJI OCHRONY ZWIERZĄT Z GMINAMI W ZAKRESIE GMINNYCH PROGRAMÓW OPIEKI NAD ZWIERZĘTAMI BEZDOMNYMI ORAZ ZAPOBIEGANIA BEZDOMNOŚCI ZWIERZĄT

Jednostki samorządu terytorialnego, realizując swoje ustawowe zadania, zwróciły się w 2012 roku do 64.20% badanych organizacji społecznych w celu uzyskania opinii w przedmiocie projektu miejscowego programu opieki nad bezdomnymi zwierzętami oraz zapobiegania bezdomności zwierząt. **Opinia organizacji społecznych w zakresie przedkładanych przez gminy projektów była na ogół pozytywna** (62.50% przypadków opiniowania), znacznie rzadziej negatywna (33.93% przypadków opiniowania). Zaledwie 3.57% organizacji nie wyraziło w ogóle swojej opinii w przedmiocie przedkładanych przez gminy projektów. Podkreślić należy przy tym, że zgodnie z treścią art. 11a, ust. 8 *Ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o ochronie zwierząt*, niewydanie przez organizację opinii o projekcie jest równoznaczne z jego akceptacją.



KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

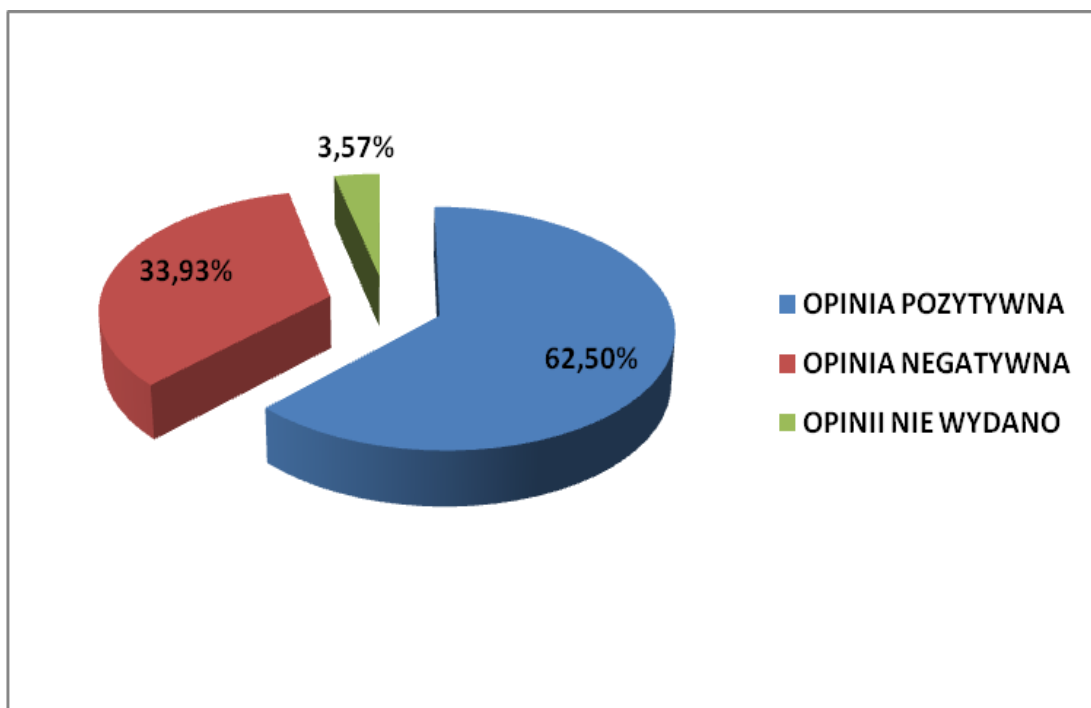
Projekt „Sieć OFF – Ogólnopolskie Forum Fauna”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY





Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878



Wykres 10: Opinie badanych organizacji ochrony zwierząt w przedmiocie przedłożonych w 2012 roku przez gminy programów opieki nad bezdomnymi zwierzętami oraz zapobiegania bezdomności zwierząt (% przypadków opiniowania).

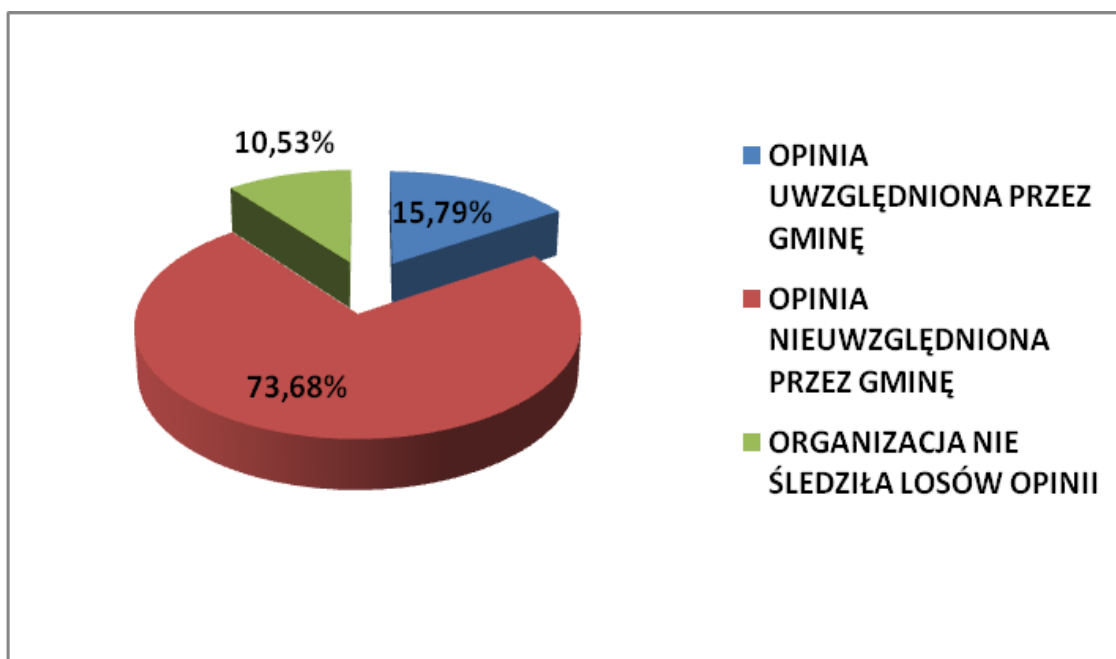
Wskazać należy jednak równocześnie, że **wyraźnie obserwowaną prawidłowością było nie wzięcie pod uwagę przez gminy wyrażanych przez organizacje negatywnych opinii dotyczących przedłożonych projektów miejscowych programów opieki nad bezdomnymi zwierzętami oraz zapobiegania bezdomności zwierząt**. Zdaniem ankietowanych zdarzyło się tak w 73,68% przypadków negatywnego opiniowania programów w 2012 roku przez badane organizacje społeczne.

Opinie organizacji ochrony zwierząt dotyczące przedkładanych przez samorządy terytorialne programów opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt są na ogół pozytywne. Jednocześnie negatywne opinie organizacji ochrony zwierząt w tym zakresie na ogół nie są brane pod uwagę przez gminy.





Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878



Wykres 11: Los negatywnych opinii organizacji ochrony zwierząt w przedmiocie gminnych programów opieki nad bezdomnymi zwierzętami oraz zapobiegania bezdomności zwierząt w ocenie ich przedstawicieli (przedstawicieli).

AKTYWNOŚĆ ORGANIZACJI OCHRONY ZWIERZĄT NA SESJACH RAD GMIN DOTYCZĄCYCH KWESTII OCHRONY ZWIERZĄT

56,79% badanych organizacji wskazało, że **nigdy nie uczestniczyło (ani na zaproszenie, ani z własnej inicjatywy) w sesjach rady gminy, podczas których omawiane były miejscowe problemy dotyczące ochrony zwierząt.** Wśród organizacji uczestniczących w tego typu sesjach rad gminy, dominowały organizacje, które wzięły w nich udział z własnej inicjatywy (28,40%), nie zaś na zaproszenie urzędników jednostek samorządu terytorialnego (16,05%).



KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

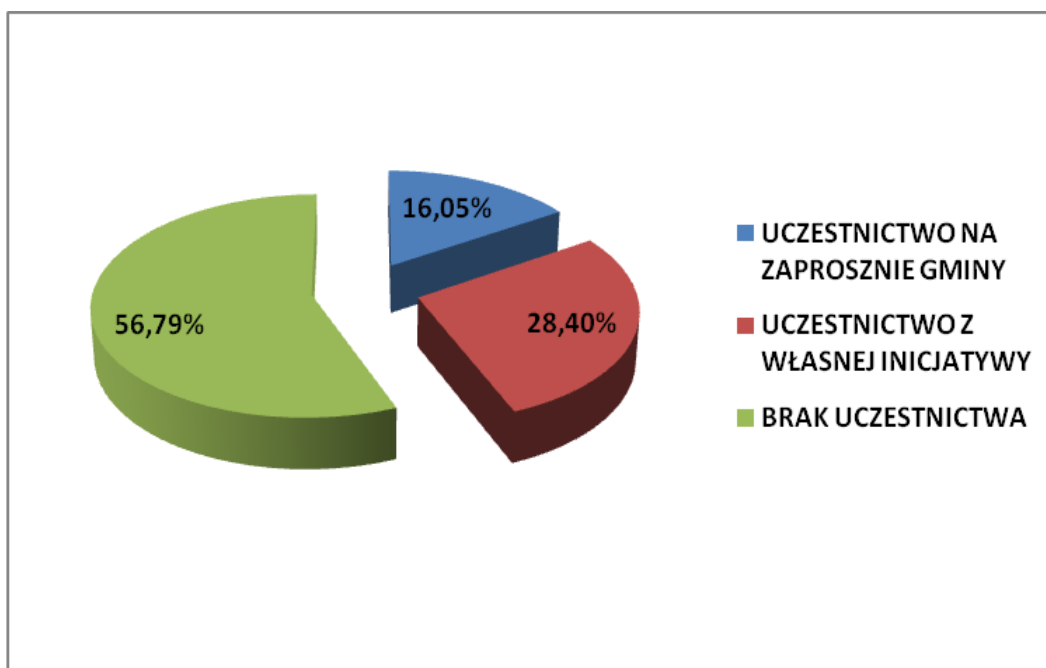
Projekt „Sieć OFF – Ogólnopolskie Forum Fauna”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY





Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878



Wykres 12: Aktywność badanych organizacji ochrony zwierząt na sesjach rad gmin dotyczących miejscowych problemów ochrony zwierząt w ocenie ich przedstawicieli (przedstawicielek).

Większość badanych organizacji społecznych (56,79%) nigdy nie uczestniczyła w sesjach rady gminy poświęconych lokalnym problemom ochrony zwierząt. Organizacje aktywne podczas takich sesji, uczestniczyły w nich na ogół z własnej inicjatywy.

AKTYWNOŚĆ ORGANIZACJI OCHRONY ZWIERZĄT W POZYSKIWANIU WSPARCIA DLA DZIAŁALNOŚCI STATUTOWEJ OD GMIN

Tylko 44.44% badanych organizacji zadeklarowało, że otrzymało wsparcie od jednostek samorządu terytorialnego w realizacji swoich celów statutowych związanych z ochroną zwierząt. Na ogół było to wsparcie finansowe (69,44%) lub rzeczowe (41,67%), zdecydowanie rzadziej wsparcie merytoryczne (19,44%). Wszystkie wskazywane przez organizacje w badaniu „inne formy wsparcia” dały się zaklasyfikować do pierwotnie określonych w ankiecie kategorii, stąd zostały pominięte w analizie.



KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

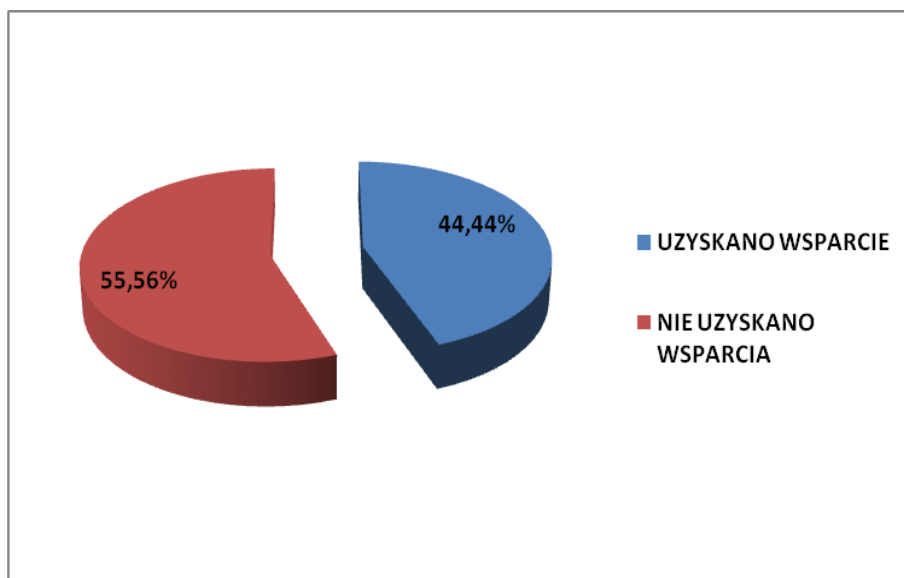
Projekt „Sieć OFF – Ogólnopolskie Forum Fauna”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

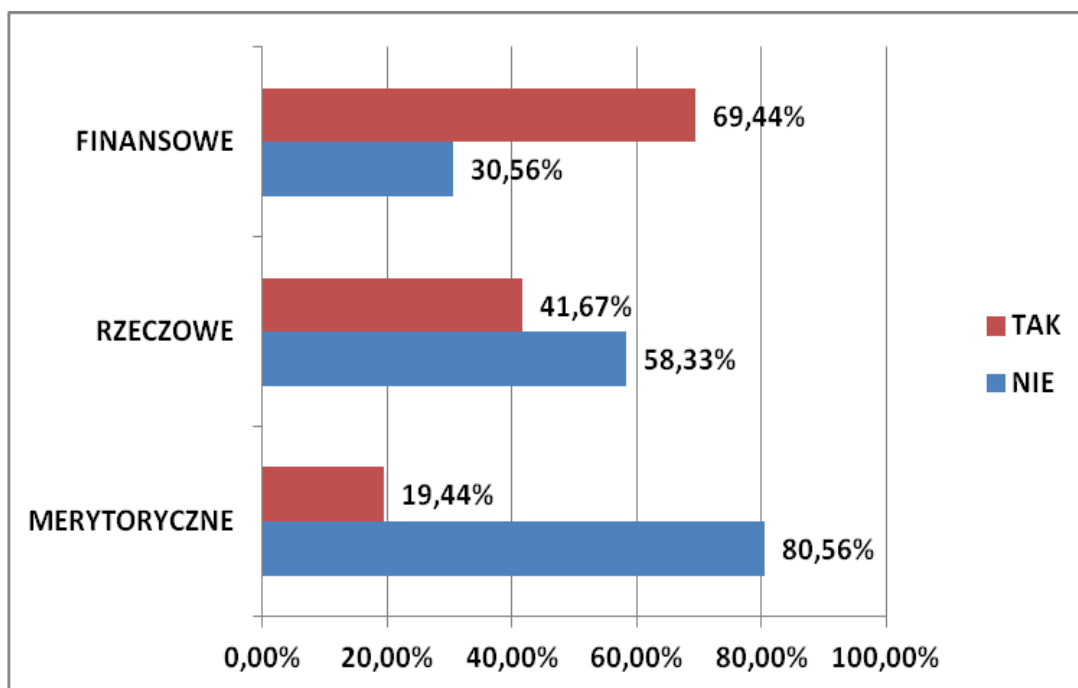




Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878



Wykres 13: Wsparcie działalności statutowej organizacji ochrony zwierząt przez gminy w ocenie przedstawicieli (przedstawicielek) organizacji.



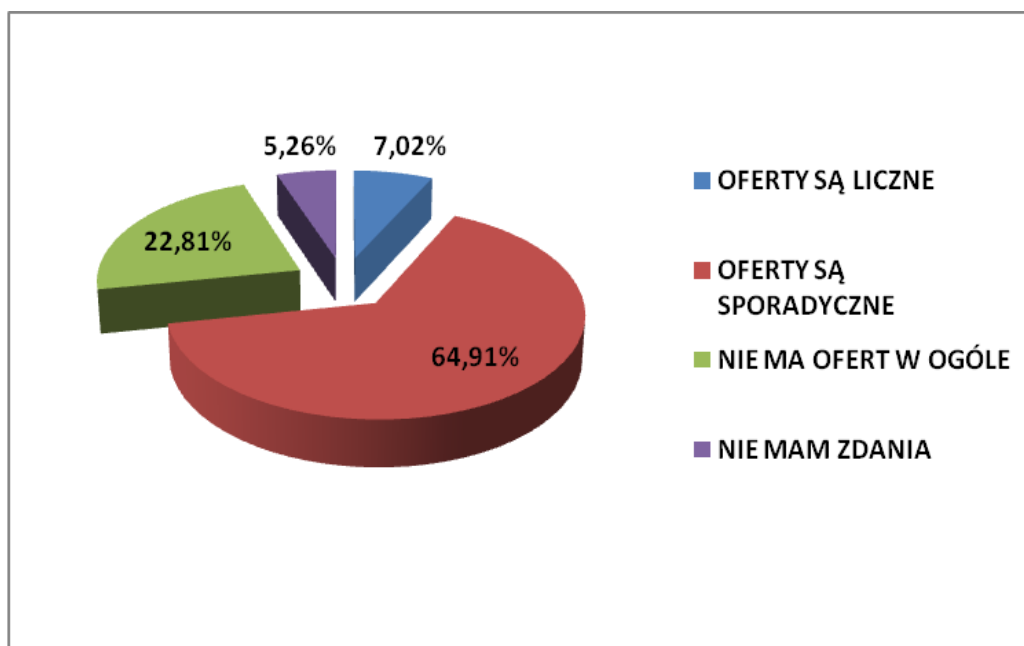
Wykres 14: Formy wsparcia udzielone organizacjom ochrony zwierząt przez gminy.





Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878

72.84% badanych organizacji wskazało przy tym na fakt bieżącego śledzenia konkursów ofert na realizację zadań pożytku publicznego związanych z ochroną zwierząt kierowanych przez jednostki samorządu terytorialnego do organizacji pozarządowych. **Zdaniem 87.82% badanych organizacji, które zadeklarowały fakt śledzenia w/w konkursów, oferty takie trafiają się sporadycznie lub nie trafiają się w ogóle.**



Wykres 15: Częstotliwość ofert na realizację zadań pożytku publicznego związanych z ochroną zwierząt kierowanych przez jednostki samorządu terytorialnego do organizacji społecznych w ocenie przedstawicieli (przedstawicielek) organizacji pozarządowych.

Większość (55,56%) badanych organizacji ochrony zwierząt nie otrzymała wsparcia od gmin w zakresie swojej działalności statutowej. Wsparcie uzyskane od gmin przez pozostałe organizacje było wsparciem finansowym (69,44%), rzeczowym (41,67%) lub merytorycznym (19,44%).

Organizacje społeczne chętnie śledzą organizowane przez samorzady gminne konkursy ofert na realizację zadań publicznych w zakresie ochrony zwierząt. W opinii przedstawicieli i przedstawicielek ngo, oferty takie trafiają się jednak sporadycznie lub nie trafiają się w ogóle.

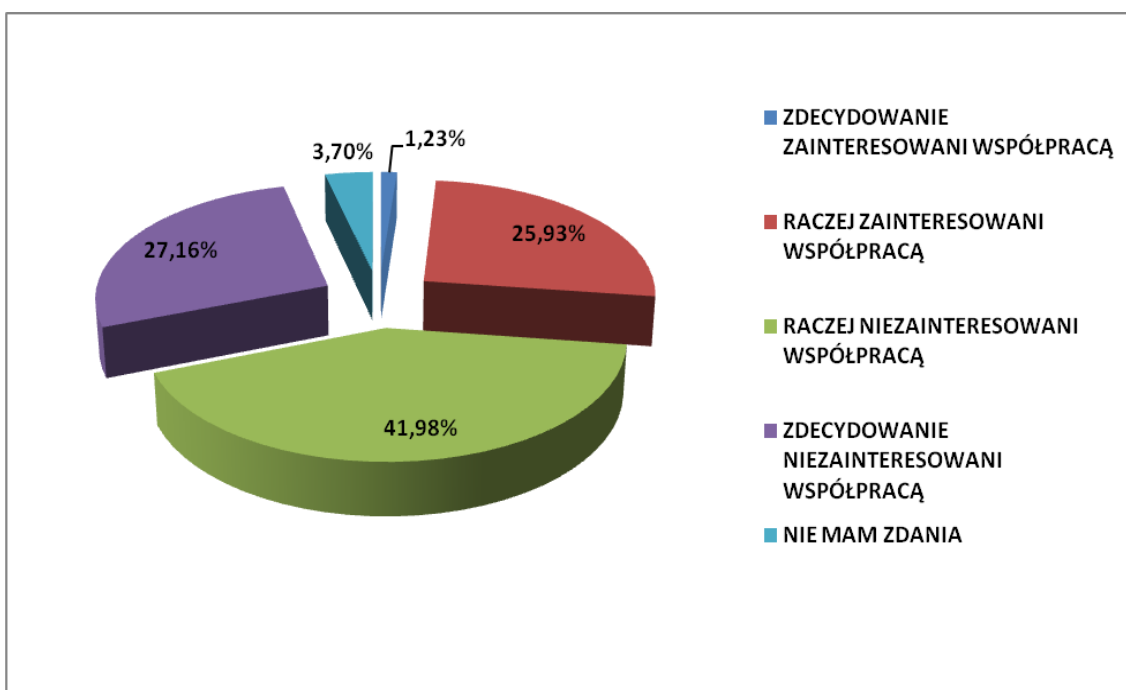




Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878

OGÓLNA OCENA POSTAWY URZĘDNIKÓW GMIN W ZAKRESIE WSPÓŁPRACY Z ORGANIZACJAMI OCHRONY ZWIERZĄT

69.14% badanych organizacji wskazało, że urzędnicy jednostek samorządu terytorialnego na ogół nie są zainteresowani współpracą z organizacjami ochrony zwierząt, z czego zdaniem 27.16% przedstawicieli i przedstawicielek badanych organizacji nie są oni taką współpracą **zdecydowanie zainteresowani**. Zaledwie 27.16% organizacji wskazało, że urzędnicy gmin są zainteresowani współpracą z organizacjami pozarządowymi, z czego tylko jedna badana organizacja określiła, że są oni tego typu współpracą **zdecydowanie zainteresowani**.



Wykres 16: Chęć współpracy urzędników jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami ochrony zwierząt w ocenie przedstawicieli (przedstawicielek) ngo.

Zdaniem większości przedstawicieli (przedstawicielek) badanych organizacji społecznych, urzędnicy gminni nie są zainteresowani współpracą z organizacjami w zakresie ochrony zwierząt.





Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878

PODSUMOWANIE ORAZ REKOMENDACJE

1. Źródła bardzo znaczącej aktywności organizacji społecznych w inicjowaniu współpracy z samorządem terytorialnym należy poszukiwać w fakcie, że to na gminach ciążyą podstawowe, dość ściśle określone zadania publiczne w zakresie ochrony zwierząt (np. zadanie zapewnienia opieki bezdomnym zwierzętom). Współpraca organizacji społecznych z samorządem terytorialnym - zwłaszcza tych o charakterze lokalnym, zorientowanych statutowo na podobne lub tożsame cele z publicznymi zadaniami gmin - staje się podstawową możliwością współkonstytuowania przez organizacje miejscowej polityki ochrony zwierząt. Tym bardziej, że ustawodawca pozostawił gminom - w granicach ogólnych norm *Ustawy o ochronie zwierząt* oraz *Ustawy o utrzymaniu porządku i czystości w gminach* - wolność rozstrzygnięcia o szczegółowych miejscowych rozwiązaniach w zakresie ochrony zwierząt. Rola organizacji ochrony zwierząt jest w tym kontekście bardzo istotna i powinny one dążyć do nawiązywania współpracy z administracją samorządową, mimo oporu urzędników. Dane uzyskane podczas badania pokazują, że taka współpraca jest możliwa oraz że odbywa się ona także z korzyścią dla samych organizacji społecznych, które dzięki niej bardzo często uzyskują wsparcie od gmin dla swojej działalności statutowej.

2. Należy wskazać, że z mocy prawa działalność organów gminy jest jawna, a jednym z wymiarów tej jawności jest prawo obywateli do pozyskiwania informacji publicznej czy też wstępu na sesje rady gminy (art. 11b *Ustawy o samorządzie gminnym*). Trzeba pamiętać także o tym, że rada gminy jest organem stanowiącym prawo miejscowe oraz kontrolnym wobec władz wykonawczych gminy (wójta, burmistrza, prezydenta miasta; art. 15 w/w ustawy). To do kompetencji rady gminy należy uchwalanie budżetu gminy czy też miejscowego programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt. Warto zatem pozyskiwać informację publiczną o działalności gminy w zakresie ochrony zwierząt, nawiązywać współpracę z radnymi, uczestniczyć w sesjach rady gminy, lobbować na rzecz kompetentnych, całościowych i humanitarnych rozwiązań w zakresie ochrony zwierząt.





Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878

3. Istotna jest również możliwość kontrolnego działania organizacji społecznych wobec jednostek samorządu terytorialnego. Organizacje powinny stać na straży tego, by lokalne rozwiązania w zakresie ochrony zwierząt były w pełni humanitarne i w pełni zgodne z prawem. Tak np. a) organizacje ochrony zwierząt mogą pozyskiwać dane, w tym treści umów zawieranych przez gminy z przedsiębiorcami odławiającymi bezdomne zwierzęta (na zasadzie przepisów *Ustawy z dnia 6 września 2001 roku o dostępie do informacji publicznej*), w celu śledzenia praktyk postępowania z takimi zwierzętami oraz wydatkowanych w tym celu środków publicznych; b) organizacje ochrony zwierząt nie muszą biernie godzić się z nieuwzględnieniem przez gminy ich negatywnych opinii w zakresie programów zapewnienia opieki zwierzętom bezdomnym i w przypadku stwierdzenia, że programy te naruszają prawo, nie tylko mogą, ale powinny skarżyć uchwały o przyjęciu wadliwych programów do wojewody lub sądów administracyjnych.





Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878

IV. WSPÓŁPRACA ORGANIZACJI OCHRONY ZWIERZĄT Z ADMINISTRACJĄ PUBLICZNĄ

WPROWADZENIE

W drugiej części ankiety badaniu poddano współpracę organizacji ochrony zwierząt z nieumundurowaną administracją publiczną, w szczególności z Inspekcją Weterynaryjną oraz innymi (wskazanymi przez ankietowanych) instytucjami.

Inspekcja Weterynaryjna jest instytucją szczególnie istotną w kontekście statutowej działalności organizacji ochrony zwierząt, ponieważ - z mocy *Ustawy o ochronie zwierząt* - sprawuje ona nadzór nad przestrzeganiem przepisów ochrony zwierząt. Dodatkowo organizacje ochrony zwierząt mogą z nią współpracować w sprawowaniu tegoż nadzoru (art. 34a w/w ustawy).

Zgodnie z art. 3 *Ustawy z dnia 29 stycznia 2004 roku o Inspekcji Weterynaryjnej*, realizuje ona "zadania z zakresu ochrony zdrowia zwierząt oraz bezpieczeństwa produktów pochodzenia zwierzęcego w celu zapewnienia ochrony zdrowia publicznego". W szczególności Inspekcja Weterynaryjna sprawuje nadzór nad wymaganiami weterynaryjnymi dla prowadzenia takiej działalności jak np. schroniska dla bezdomnych zwierząt, zarobkowy transport zwierząt, chów i hodowla zwierząt gospodarskich, targi i wystawy zwierząt (art. 1 *Ustawy z dnia 11 marca 2004 roku o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt*). Inspekcja Weterynaryjna sprawuje ponadto nadzór nad przestrzeganiem przepisów *Ustawy o doświadczeniach na zwierzętach* w zakresie hodowli i utrzymywania zwierząt doświadczalnych (art. 33 w/w ustawy).

Wśród instytucji administracji publicznej, na współpracę z którymi wskazali nieliczni ankietowani, znalazła się m.in. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska (wojewódzki organ nadzoru w zakresie ochrony przyrody, w tym gatunkowej ochrony zwierząt oraz ochrony środowiska) oraz Inspekcja Sanitarna (lokalny organ nadzoru w zakresie ochrony zdrowia publicznego).

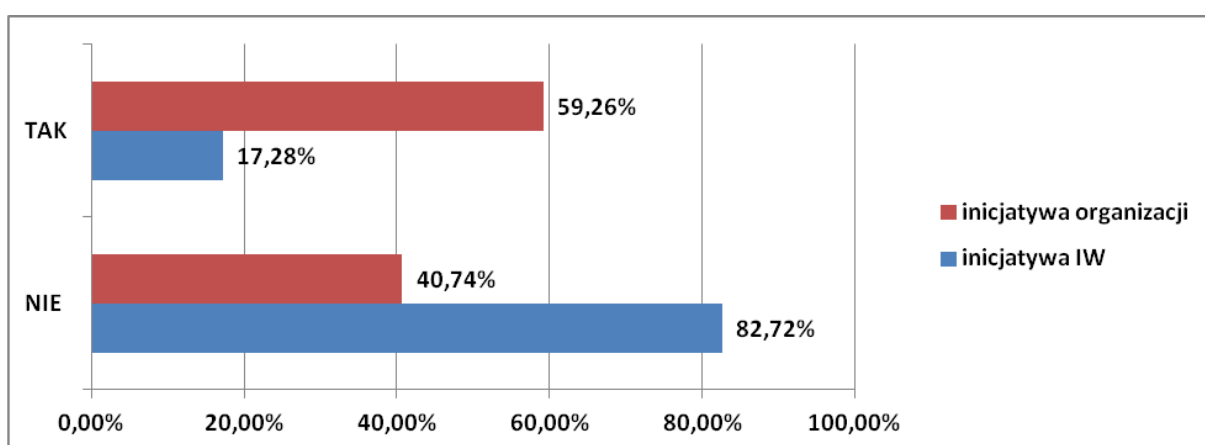




Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878

WSPÓŁPRACA ORGANIZACJI OCHRONY ZWIERZĄT Z INSPEKCJĄ WETERYNARYJNĄ: INICJOWANIE WSPÓŁPRACY

Zgodnie z deklaracjami badanych organizacji, współpraca między nimi i organem nadzoru nad przestrzeganiem przepisów *Ustawy o ochronie zwierząt*, tj. Inspekcją Weterynaryjną, inicjowana była z reguły przez same organizacje pozarządowe (59,26%), jedynie sporadycznie zaś przez urzędników Inspekcji Weterynaryjnej (17,28%). Podnieść należy dodatkowo, że znaczna grupa organizacji wskazała w badaniu (40,74%), że takiej współpracy w ogóle nie inicjowała.



Wykres 17: Inicjowanie współpracy w zakresie ochrony zwierząt pomiędzy Inspekcją Weterynaryjną (IW) i organizacjami społecznymi. Prezentacja danych ilościowych opartych na deklaracjach uczestników i uczestniczek badania ankietowego.

W odpowiedziach opisowych na pytanie 26, dotyczące powodów braku inicjatywy ze strony organizacji w nawiązywaniu współpracy z Inspekcją Weterynaryjną w zakresie ochrony zwierząt, wskazywano zazwyczaj, że „nie było takiej potrzeby”. Pojawiły się również stwierdzenia o „braku wiary w skuteczność inicjatywy”, „niechęci urzędników” wobec przedstawicieli organizacji ochrony zwierząt wyrażanej w oficjalnej korespondencji, czy też wskazanie, że organ ten ma inne priorytety i odmiennie – niż organizacje ochrony zwierząt – postrzega dobro zwierząt. **Wskazać należy, że najbardziej kategoriyczne i dosadne sądy organizacji ochrony zwierząt w badaniu dotyczyły właśnie odpowiedzi na to pytanie.**

Inspekcja Weterynaryjna jedynie w sporadycznych przypadkach inicjowała współpracę w zakresie ochrony zwierząt z organizacjami społecznymi. Współpraca taka (jeśli w ogóle) inicjowana była z reguły przez organizacje ochrony zwierząt. 40,74% badanych organizacji nigdy nie inicjowało takiej współpracy.



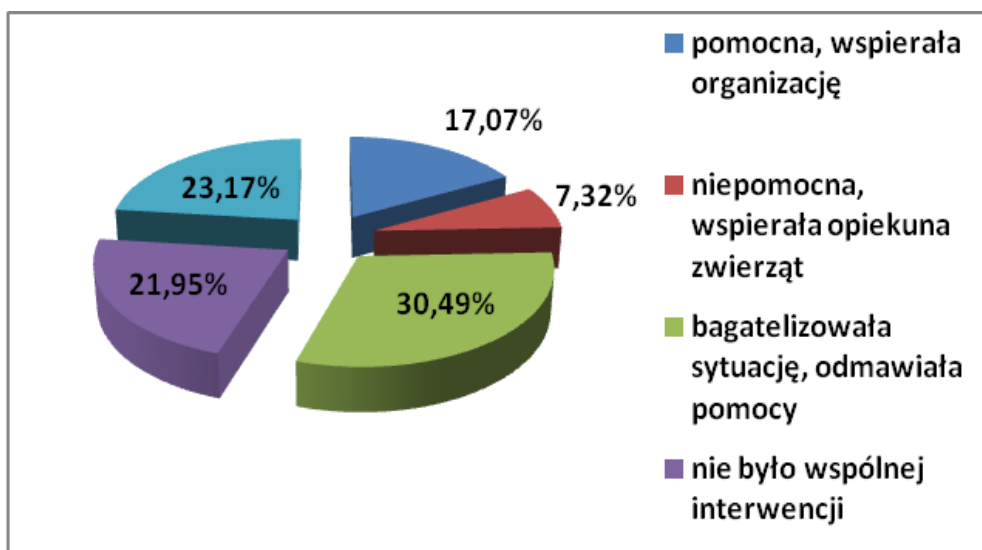


Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878

WSPÓŁPRACA ORGANIZACJI OCHRONY ZWIERZĄT Z INSPEKCJĄ WETERYNARYJNĄ: INTERWENCJE

Niezależnie od źródła inicjatywy, 69,62% badanych organizacji zadeklarowało, że nie nawiązało współpracy z Inspekcją Weterynaryjną w zakresie ochrony zwierząt. Współpraca nielicznych organizacji ochrony zwierząt z Inspekcją Weterynaryjną dotyczyła głównie współdziałania w zakresie przestrzegania przepisów ochrony zwierząt, w tym podczas działań interwencyjnych w przypadkach podejrzenia znęcania się nad zwierzętami przez ich opiekunów lub właścicieli.

Zaledwie 17,07% badanych organizacji oceniło udział Inspekcji Weterynaryjnej w prowadzonych interwencjach na rzecz ochrony zwierząt jako „pomocny”, 7,32% badanych organizacji określiło go jako raczej „niepomocny”, a 30,49% wskazało, że Inspekcja Weterynaryjna albo bagatelizowała sytuację zwierząt, albo też odmawiała udziału w interwencji lub podejmowania własnych działań nadzorczo-wyjaśniających.



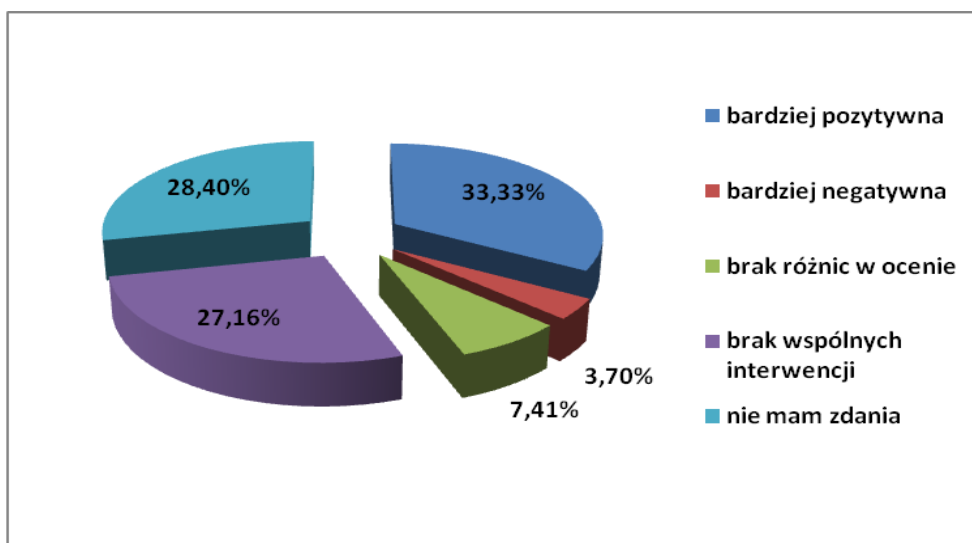
Wykres 18: Ocena udziału Inspekcji Weterynaryjnej w interwencjach organizacji ochrony zwierząt dotyczących przypadków podejrzenia znęcania się nad zwierzętami przez ich opiekunów.

Badane organizacje wskazały ponadto, że podczas wspólnych interwencji Inspekcja Weterynaryjna na ogół (33,33%) oceniała mniej krytycznie („bardziej pozytywnie”) dobrostan i warunki utrzymywania zwierząt niż przedstawiciele organizacji ochrony zwierząt; sporadycznie (3,70%) bardziej krytycznie, czasami zaś (7,41%) nie było istotnych różnic w tego typu ocenach.



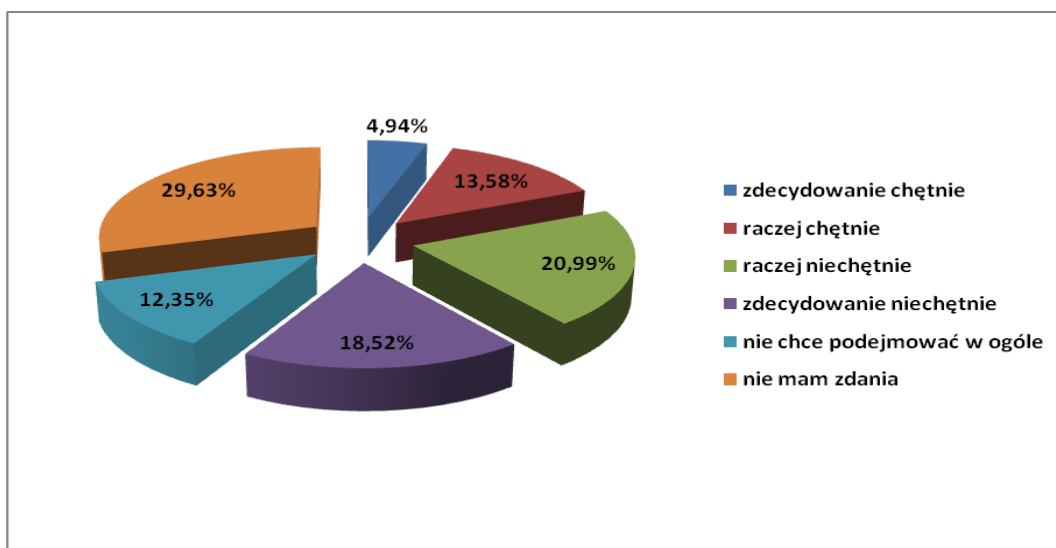


Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878



Wykres 19: Ocena dobrostanu i warunków bytowania zwierząt przez urzędników Inspekcji Weterynaryjnej w stosunku do oceny przedstawicieli (przedstawicielek) organizacji ochrony zwierząt podczas wspólnych interwencji.

Dla podsumowania tej części wskazać należy, że zdaniem większości badanych organizacji (51,86%) Inspekcja Weterynaryjna współpracuje z organizacjami ochrony zwierząt niechętnie (*raczej niechętnie, zdecydowanie niechętnie*) lub też w ogóle nie chce podejmować z nimi współpracy.



Wykres 20: Chęć współpracy Inspekcji Weterynaryjnej z organizacjami ochrony zwierząt w ocenie przedstawicieli (przedstawicielek) ngo.





Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878

Większość badanych organizacji społecznych nigdy nie współpracowała z Inspekcją Weterynaryjną w zakresie ochrony zwierząt. Z kolei organizacje współpracujące z Inspekcją Weterynaryjną oceniły bardzo krytycznie jej udział w prowadzonych wspólnie działaniach interwencyjnych na rzecz zwierząt. Przedstawiciele i przedstawicielki ngo uznali, że Inspekcja Weterynaryjna na ogół mniej krytycznie niż oni ocenia warunki bytowania oraz dobrostan zwierząt. Zdaniem większości badanych organizacji Inspekcja Weterynaryjna niechętnie współpracuje z organizacjami ochrony zwierząt.

WSPÓŁPRACA ORGANIZACJI OCHRONY ZWIERZĄT Z INNYMI INSTYTUCJAMI ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

Tylko 16.05% badanych organizacji wskazało, że współpracowało także z innymi nieumundurowanymi organami administracji publicznej w ramach swojej działalności statutowej na rzecz zwierząt. Ankietowani wskazywali tutaj głównie na Regionalne Dyrekcje Ochrony Środowiska, Wydziały Ochrony Środowiska działające w obrębie organów administracji publicznej różnego szczebla oraz Inspekcję Sanitarną. 53.85% w/w organizacji pozytywnie oceniło współpracę z tymi instytucjami.



KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Projekt „Sieć OFF – Ogólnopolskie Forum Fauna”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY





Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878

PODSUMOWANIE ORAZ REKOMENDACJE

1. Organizacje ochrony zwierząt podchodzą do współpracy z Inspekcją Weterynaryjną ze znaczną rezerwą, a sama Inspekcja Weterynaryjna - w opinii przedstawicieli i przedstawioelek badanych ngo - nie tylko sporadycznie inicjuje współpracę z sektorem pozarządowym, ale także współpracuje z nim niechętnie. Wskazać należy, że w obecnym stanie prawnym Inspekcja Weterynaryjna nie ma wyraźnego obowiązku podejmowania współpracy z organizacjami ochrony zwierząt w jakimkolwiek zakresie. Sama *Ustawa o ochronie zwierząt* w ust. 3 art. 34a stanowi jedynie, że to organizacje ochrony zwierząt mogą (a więc nawet nie muszą) współdziałać z Inspekcją Weterynaryjną w sprawowaniu nadzoru nad przestrzeganiem przepisów ochrony zwierząt. Ani w/w ustawa, ani też jakikolwiek inny akt prawny, nie precyzują jednak na czym dokładnie tego typu współdziałanie miałyby polegać. *Ustawa o Inspekcji Weterynaryjnej* (art. 4 ust. 1) nakłada na tę instytucję obowiązek współpracy („Organy Inspekcji, przy wykonywaniu swoich zadań, współpracują”) jedynie z administracją rządową, samorządową oraz samorządem lekarsko-weterynaryjnym. Stąd ten jednostronny zapis *Ustawy o ochronie zwierząt* - ustanawiający możliwość współdziałania po stronie organizacji i brak obowiązku współdziałania po stronie inspekcji - należy potraktować jako zapis czysto deklaracyjny i w praktyce nieegzekucyjny. Mówiąc po prostu: ani organizacje ochrony zwierząt nie mają narzędzi prawnych, by egzekwować współpracę z Inspekcją Weterynaryjną, ani inspekcja nie ma obowiązku współpracy i współdziałania z sektorem ngo w zakresie nadzoru nad przestrzeganiem przepisów ochrony zwierząt.

2. Kwestie współpracy pomiędzy Inspekcją Weterynaryjną i organizacjami ochrony zwierząt dodatkowo komplikuje fakt niejasnego statusu tego organu administracji publicznej w ramach humanitarnej ochrony zwierząt, który słusznie został rozpoznany przez znaczącą grupę badanych organizacji. Inspekcja Weterynaryjna jest instytucją administracji publicznej powołaną zasadniczo, jak wskazano we wprowadzeniu do tej części, w celu ochrony zdrowia publicznego w związku z ochroną zdrowia zwierząt i bezpieczeństwem produktów pochodzenia zwierzęcego. To w ramach tego celu Inspekcja Weterynaryjna sprawuje nadzór nad przestrzeganiem wymagań weterynaryjnych w zakładach i instytucjach, w których gromadzone są zwierzęta lub w których wytwarzane lub przetwarzane są produkty pochodzenia zwierzęcego - tak samo na targowiskach, fermach jak i w schroniskach dla bezdomnych zwierząt.





Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878

Zasadniczym ustrojowym celem Inspekcji Weterynaryjnej jest ochrona zdrowia ludzi poprzez ochronę zdrowia zwierząt, nie zaś humanitarna ochrona zwierząt ustanowiona przez *Ustawę o ochronie zwierząt*. W Polsce *de facto* nie istnieje publiczny organ nadzoru nad humanitarną ochroną zwierząt, a Inspekcja Weterynaryjna wykonuje te zadania (jeśli w ogóle) jedynie ubocznie. Nie jest ponadto zrozumiałe, na czym w ogóle miałby w praktyce polegać nadzór nad przestrzeganiem przepisów ochrony zwierząt prowadzony przez Inspekcję Weterynaryjną: trudno ustalić kto miałby być nadzorowany i na czym w rzeczywistości miałby ten nadzór polegać. Zważyć należy bowiem, że to organizacje ochrony zwierząt posiadają ściśle określone w *Ustawie o ochronie zwierząt* uprawnienia związane z nadzorem nad przestrzeganiem przepisów tejże ustawy, nie zaś Inspekcja Weterynaryjna. Tak np. to przedstawiciel (przedstawicielka) organizacji ochrony zwierząt ma uprawnienie do czasowego odbioru zwierzęcia właścicielowi lub opiekunowi w trybie natychmiastowym; to organizacje ochrony zwierząt mają uprawnienie do wykonywania praw pokrzywdzonego w sprawach o przestępstwa i wykroczenia przeciwko ochronie zwierząt. Uprawnień tych nie posiada Inspekcja Weterynaryjna, trudno więc oczekiwać, że będzie wspierała działalność organizacji ochrony zwierząt w zakresie, co do którego sama nie posiada uprawnień.

3. Współpraca organizacji ochrony zwierząt z Inspekcją Weterynaryjną bywa jednak przydatna - biorąc pod uwagę humanitarną ochronę zwierząt - chociaż nie ma tzw. "twardych" środków jej egzekucji przez organizacje. Przede wszystkim w sytuacjach, gdy podejrzenie znęcania się nad zwierzętami dotyczy zakładów nadzorowanych z mocy prawa (głównie *Ustawy o ochronie zdrowia zwierząt i zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt*) przez Inspekcję Weterynaryjną, a więc np. placówek zajmujących się chowem i hodowlą zwierząt gospodarskich, targów czy też schronisk dla bezdomnych zwierząt. Inspekcja Weterynaryjna w zakresie prowadzenia nadzoru weterynaryjnego w tego typu zakładach posiada ustawowe uprawnienia, które nie są dostępne przedstawicielom (przedstawicielkom) organizacji ochrony zwierząt, a których zastosowanie może doprowadzić do ujawnienia stanu faktycznego choćby na zamkniętych fermach zwierząt gospodarskich, a w efekcie do poprawy losu zwierząt oraz pociągnięcia sprawców naruszeń dobrostanu zwierząt do odpowiedzialności prawno-karnej. I tak dla przykładu: pracownicy Inspekcji Weterynaryjnej mają prawo do przeprowadzania kontroli w placówkach przez siebie nadzorowanych w każdym czasie, w tym – jeśli jest to konieczne dla skutecznego przeprowadzenia kontroli - funkcjonariusze policji mają jednoznaczny obowiązek udzielenia pracownikom inspekcji wsparcia i pomocy (art. 19. *Ustawy o Inspekcji Weterynaryjnej*). Oczywiście to, że pracownicy Inspekcji Weterynaryjnej posiadają takie uprawnienia, nie oznacza, że będą z nich korzystali w każdym przypadku lub że będą korzystali z nich w ogóle.





Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878

Wskazać należy również, że Inspekcja Weterynaryjna ma możliwość dopuszczenia do prowadzonych przez siebie działań nadzorczo-kontrolnych w placówkach nadzorowanych przedstawicieli i przedstawicielki organizacji ochrony zwierząt, jeśli zechcą oni współdziałać w tym zakresie z inspekcją, ale – jak już wskazano - nie ma ona takiego obowiązku. Zważyć należy również, co także słusznie zauważyli uczestnicy badania, iż oceny dobrostanu zwierząt oraz warunków ich bytowania dokonywane przez urzędników Inspekcji Weterynaryjnej mogą różnić się od ocen dokonywanych przez przedstawicieli i przedstawicielki organizacji ochrony zwierząt. Trudno się temu dziwić, skoro zasadnicze cele działania obu tych podmiotów są całkowicie odmienne.

4. Nieznaczna część badanych organizacji społecznych, w zależności od rzeczywiście realizowanych przez siebie form działalności statutowej na rzecz ochrony zwierząt, podejmowała współpracę również z innymi instytucjami administracji publicznej. Dla przykładu, organizacje zajmujące się ochroną zwierząt innych niż zwierzęta domowe podejmowały współpracę z organem nadzoru w zakresie ochrony przyrody, gatunkowej ochrony zwierząt i ochrony środowiska, tj. (Regionalną, Generalną) Dyrekcją Ochrony Środowiska. Opinie co do wartości tej współpracy dla realizacji statutowych celów organizacji były podzielone, nieznacznie tylko przeważała pozytywna ocena takiej współpracy. Zważyć należy, że brak w polskim systemie ochrony zwierząt organu państwowego jednoznacznie sprawującego nadzór nad humanitarną ochroną zwierząt sprawia, że także cele innych niż Inspekcja Weterynaryjna instytucji publicznych nie muszą być zgodne z celami organizacji ochrony zwierząt. Determinuje to zasadniczo zarówno możliwość współpracy pomiędzy administracją publiczną i organizacjami ochrony zwierząt, jak też zakres tej współpracy. I tak np. humanitarna ochrona dzikich zwierząt chronionych, na rzecz której często działają organizacje społeczne, nie jest istotnym elementem działalności podejmowanej przez Dyrekcje Ochrony Środowiska. Te bowiem skupione są - obok innych zadań - na gatunkowej ochronie zwierząt (tj. dotyczącej gatunków, populacji, siedlisk), nie zaś na incydentalnych i nie mających znaczenia dla stanu populacji chronionego gatunku zdarzeniach, choćby wiązały się one z cierpieniem lub śmiercią poszczególnych osobników.





Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878

V. WSPÓŁPRACA ORGANIZACJI OCHRONY ZWIERZĄT ZE SŁUŻBAMI MUNDUROWYMI

WPROWADZENIE

W trzeciej części ankiety badaniu poddano współpracę organizacji ochrony zwierząt z tzw. służbami mundurowymi, czyli wysoce sformalizowanymi jednostkami administracji publicznej, które w imieniu państwa podejmują działania związane z zapewnieniem porządku i bezpieczeństwa publicznego, w tym egzekucją przestrzegania prawa. W trakcie badania szczególnie skupiono się na tych służbach mundurowych, z których działaniami na ogół spotykają się organizacje społeczne w realizacji swoich statutowych celów dotyczących ochrony zwierząt, a więc przede wszystkim na współpracy organizacji z policją, strażą gminną oraz strażą pożarną.

Ustawa o ochronie zwierząt w art. 40 stanowi, że organizacje ochrony zwierząt mogą współdziałać z właściwymi instytucjami państwowymi i samorządowymi w ujawnianiu oraz ściganiu przestępstw i wykroczeń przeciwko ochronie zwierząt. Organizacjom ochrony zwierząt przysługuje także szczególne uprawnienie do wykonywania praw pokrzywdzonego w sprawach o przestępstwa i wykroczenia dotyczące ochrony zwierząt (art. 39 w/w ustawy). Organizacje ochrony zwierząt mają także prawo czasowego odebrania zwierzęcia właścicielowi w przypadku podejrzenia znęcania się nad nim przez opiekuna oraz gdy jednocześnie dalsze pozostawanie tego zwierzęcia u dotychczasowego opiekuna zagraża zdrowiu lub życiu zwierzęcia bez uprzedniej decyzji administracyjnej gminy (art. 7 ust.3 w/w ustawy).

Egzekucja wyrażonych w *Ustawie o ochronie zwierząt* uprawnień przedstawicieli i przedstawielek organizacji ochrony zwierząt na ogół wymaga ścisłej współpracy oraz wsparcia ze strony służb mundurowych. Dotyczy to zwłaszcza sytuacji interwencji organizacji społecznych w przypadkach podejrzenia znęcania się nad zwierzęciem przez jego opiekuna i np. konieczności czasowego odebrania mu zwierzęcia, w których często niezbędne jest skorzystanie z egzekucyjnych uprawnień służb mundurowych by cierpiące zwierzę odebrać mimo braku woli współpracy w tym zakresie ze strony opiekuna zwierzęcia. Tym przed kim chroni zwierzę w takich przypadkach *Ustawa o ochronie zwierząt* jest bowiem jego opiekun, a organizacjom ochrony zwierząt – mimo w/w uprawnienia - nie przysługują żadne szczególne instrumenty egzekucyjne w tym zakresie.



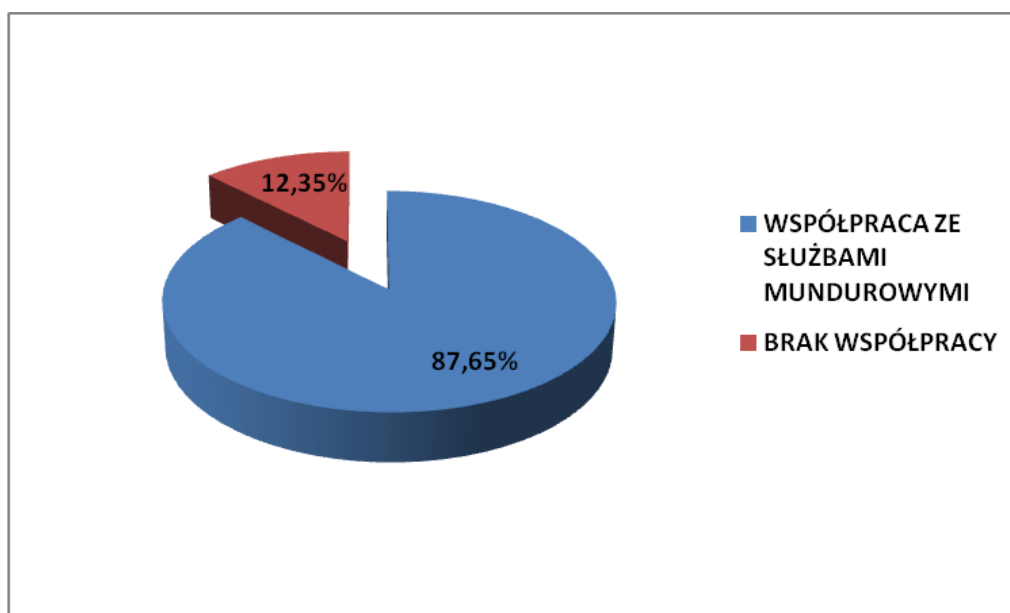


Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878

Przedstawiciele i przedstawicielki organizacji ochrony zwierząt spotykają się także ze służbami mundurowymi podczas wykonywania praw pokrzywdzonego na etapie postępowania karnego (policja) czy też konieczności udzielenia bezpośredniej pomocy cierpiącym zwierzętom, np. ofiarom zdarzeń komunikacyjnych i klęsk żywiołowych (policja, straż gminna, straż pożarna).

PRZEDMIOT WSPÓŁPRACY ORGANIZACJI OCHRONY ZWIERZĄT ZE SŁUŻBAMI MUNDUROWYMI

87,65% badanych organizacji współpracowało ze służbami mundurowymi w zakresie swojej działalności statutowej na rzecz ochrony zwierząt. Organizacje, które nie podejmowały współpracy ze służbami mundurowymi jako rzeczywiście realizowany cel działalności wskazywały na ogół „działalność adopcyjną”, „dogoterapię”, „pozytywne szkolenie psów”, „edukację”, a więc obszary aktywności niewymagające podejmowania współpracy tego rodzaju.



Wykres 21: Współpraca pomiędzy organizacjami ochrony zwierząt a służbami mundurowymi.

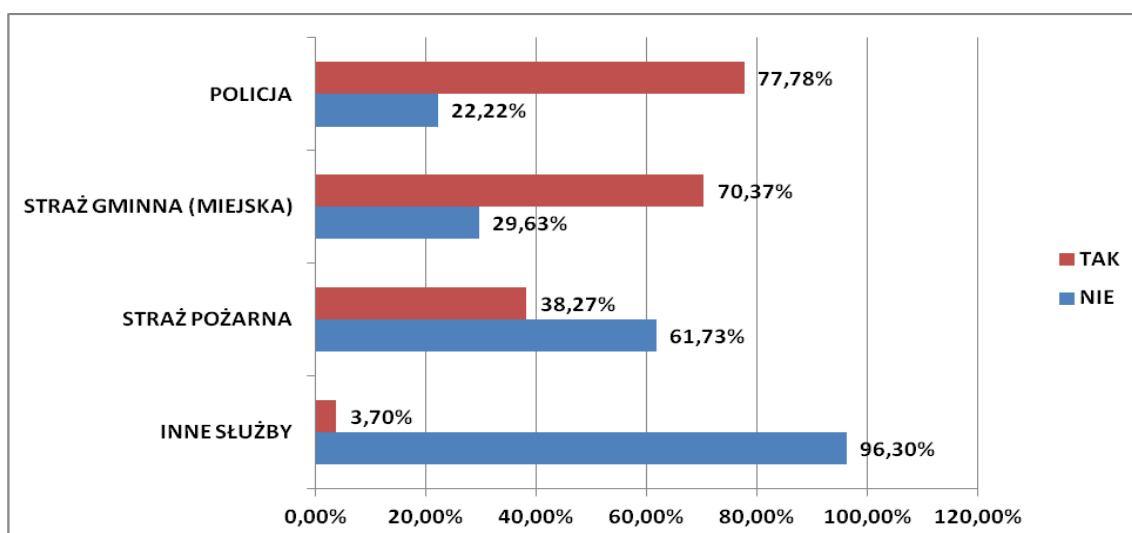




Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878

Organizacje ochrony zwierząt na ogół współpracowały z policją (77,78%) i strażą gminną (miejską; 70,37%), zdecydowanie rzadziej ze strażą pożarną (38,27%). Zaledwie trzy badane organizacje współpracowały z innymi służbami mundurowymi (Służba Celna, Służba Więzienna, Straż Ochrony Kolei).

Współpraca organizacji ze służbami mundurowymi dotyczyła przede wszystkim interwencji w przypadkach podejrzenia znęcania się nad zwierzętami przez ich opiekunów (76,54%) oraz udzielania pomocy zwierzętom rannym, poszkodowanym, bezdomnym lub wolno bytującym (54,32%). Wśród innych (7,41%) form i skutków współpracy pomiędzy organizacjami ochrony i służbami mundurowymi ankietowani wskazywali m.in. objęcie kwestii związanych ze zwierzętami numerem alarmowym 112; zorganizowanie pomiaru prędkości pojazdów w strefie ograniczenia prędkości, w której migrują jeże europejskie; wspólne działania edukacyjne; zbiórkę karmy dla zwierząt przez straż miejską.



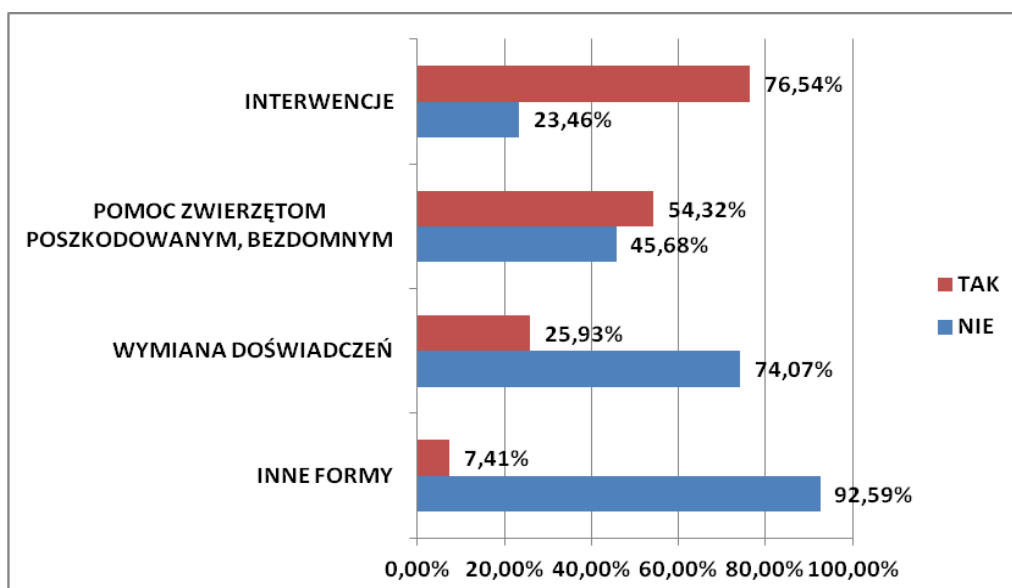
Wykres 22: Służby mundurowe, z którymi współpracowały badane organizacje ochrony zwierząt. Inne służby: Służba Celna, Służba Więzienna, Straż Ochrony Kolei.

Zdecydowana większość (87,65%) badanych organizacji ochrony zwierząt współpracowała ze służbami mundurowymi w zakresie swojej działalności statutowej na rzecz zwierząt. Organizacje na ogół współpracowały z policją, strażą gminną oraz strażą pożarną przede wszystkim w zakresie interwencji na rzecz zwierząt - ofiar znęcania się oraz w przypadkach konieczności udzielenia pomocy zwierzętom rannym lub bezdomnym.





Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878



Wykres 23: Formy współpracy między organizacjami ochrony zwierząt a służbami mundurowymi w ocenie przedstawicieli (przedstawicieli) organizacji.

OCENA WSPÓŁPRACY ORGANIZACJI OCHRONY ZWIERZĄT ZE SŁUŻBAMI MUNDUROWYMI ORAZ STOSUNKU SŁUŻB MUNDUROWYCH DO KWESTII ZWIĄZANYCH Z OCHRONĄ ZWIERZĄT

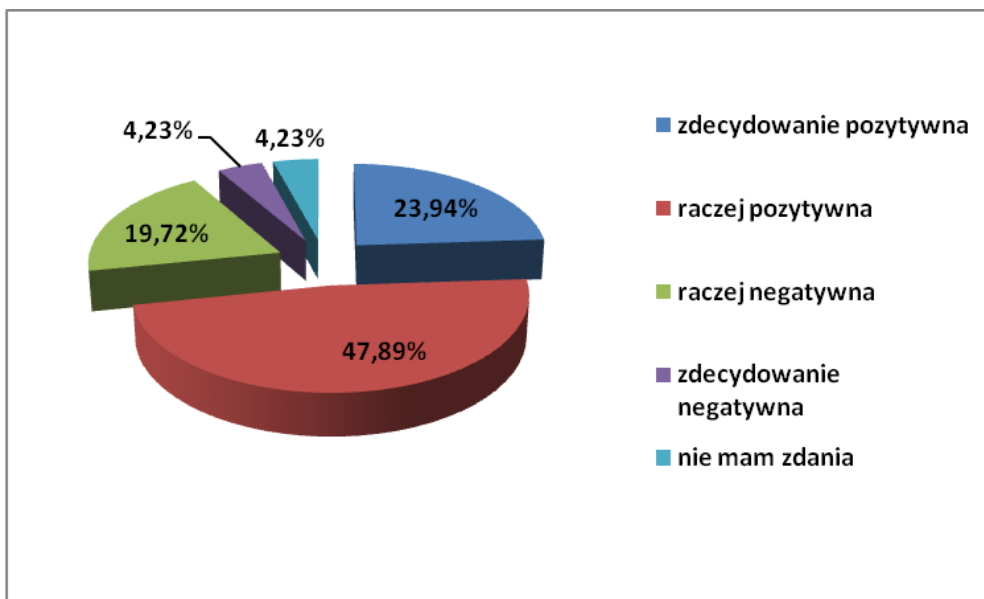
71,83% badanych organizacji społecznych współpracujących ze służbami mundurowymi oceniło wzajemną współpracę pozytywnie, w tym **23,94%** zdecydowanie pozytywnie. Tylko **4,23%** badanych organizacji oceniło ją zdecydowanie negatywnie.

66,67% badanych organizacji oceniło udział służb mundurowych w prowadzonych przez siebie interwencjach na rzecz zwierząt jako pomocny, w tym **20,99%** badanych organizacji oceniło go jako zdecydowanie pomocny. Tylko **1** badana organizacja uznała ten udział jako zdecydowanie zbędny.

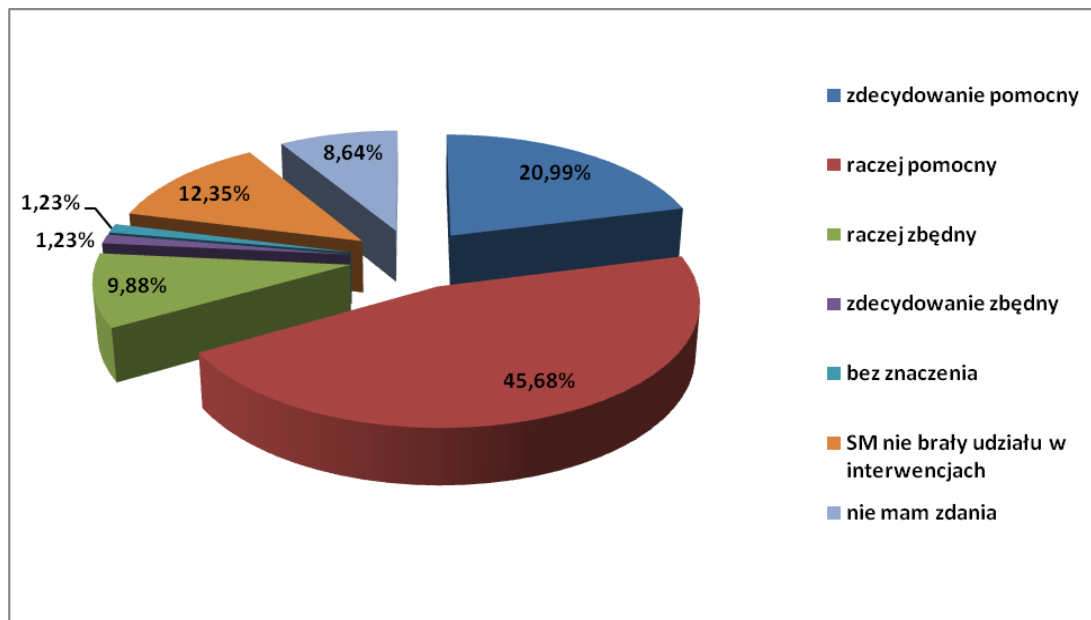




Fundacja Czarna Owca Pana Kota
 ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
 www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
 KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878



Wykres 24: Ocena współpracy pomiędzy organizacjami ochrony zwierząt a służbami mundurowymi przez przedstawicieli (przedstawicielki) organizacji.



Wykres 25: Udział służb mundurowych (SM) w interwencjach organizacji ochrony zwierząt w ocenie przedstawicieli (przedstawicielek) organizacji.





Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878

Zdecydowana większość (71,83%) badanych organizacji ochrony zwierząt pozytywnie oceniła współpracę ze służbami mundurowymi. Zdecydowanie pozytywne oceny tej współpracy znacząco przeważały oceny zdecydowanie negatywne. Podobnie większość badanych organizacji ochrony zwierząt oceniło udział służb mundurowych w podejmowanych przez siebie interwencjach na rzecz ochrony zwierząt jako pomocny.

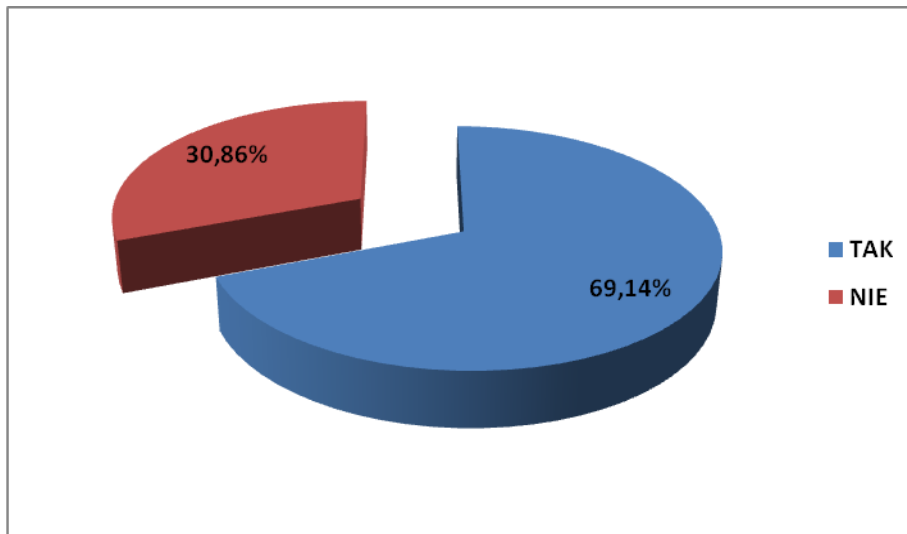
69,14% badanych organizacji bezpośrednio zetknęło się w swoich działaniach na rzecz ochrony zwierząt z lekceważącym stosunkiem służb mundurowych. 50,91% badanych organizacji wskazało przy tym, że lekceważące reakcje służb mundurowych w stosunku do kwestii związanych z ochroną zwierząt lub działalności organizacji w tym zakresie pojawiały się *raczej rzadko* lub *sporadycznie*. Dotyczyły one przede wszystkim działań związanych z ujawnianiem oraz ściganiem przestępstw i wykroczeń przeciwko ochronie zwierząt (52,50%) oraz konieczności udzielenia bezpośredniej pomocy zwierzętom, np. poszkodowanym w zdarzeniach komunikacyjnych (35,00%). 6 badanych organizacji wskazało także na inne sytuacje lub zdarzenia, w których spotkały się one z lekceważącym stosunkiem służb mundurowych, a których nie dało się zaklasyfikować do pierwotnie przyjętych w badaniu kategorii. Dotyczyły one m.in. lekceważenia przez służby mundurowe zgłoszeń w zakresie blakającego się agresywnego psa oraz interwencji w spornych sprawach związanych z kotami wolno bytującymi.

66,67% badanych organizacji zetknęło się z lekceważącym stosunkiem służb mundurowych także pośrednio, na skutek zgłoszeń do organizacji tego rodzaju incydentów przez osoby lub instytucje. Zdaniem 55,56% ankietowanych zgłoszenia dotyczące lekceważącego stosunku służb mundurowych w stosunku do kwestii ochrony zwierząt wpływały do organizacji często.

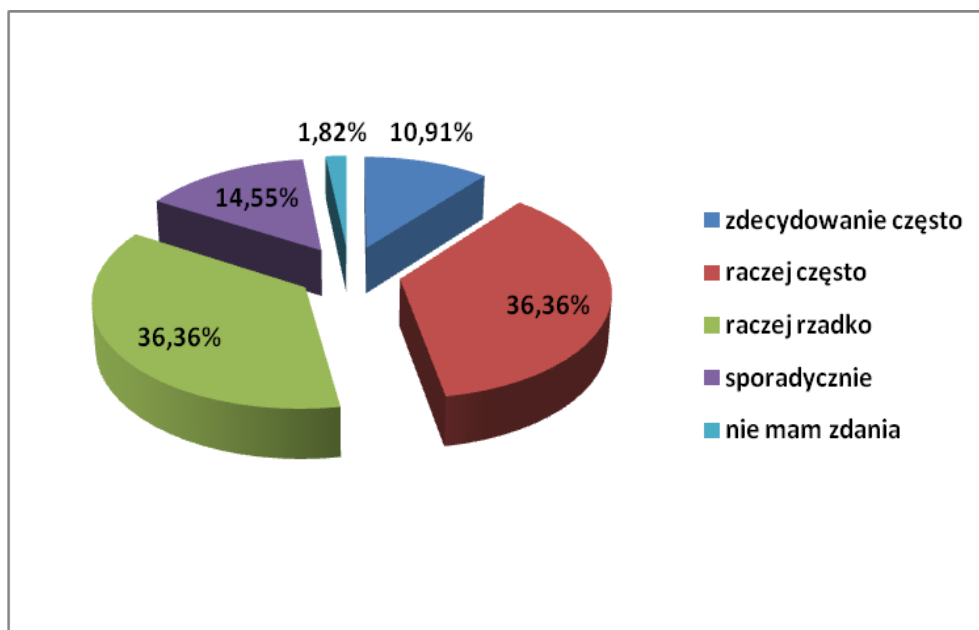




Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878



Wykres 26: Lekceważący stosunek służb mundurowych w kwestiach związanych z ochroną zwierząt oraz działalnością organizacji ochrony zwierząt w tym zakresie w ocenie przedstawicieli (przedstawicielek) ngo.

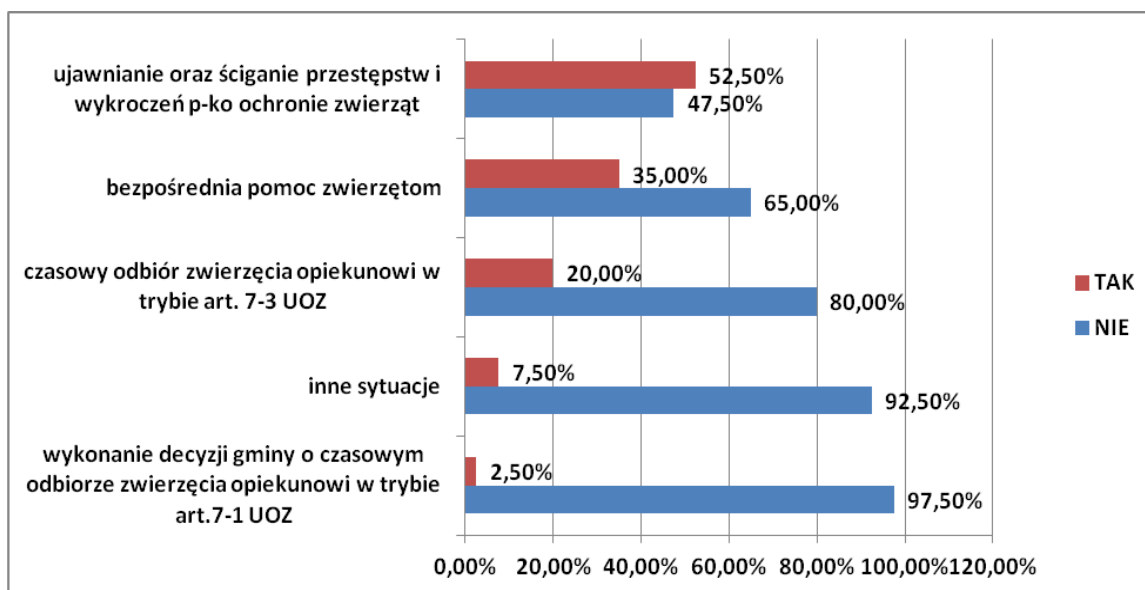


Wykres 27: Występowanie lekceważących reakcji służb mundurowych w kwestiach związanych z ochroną zwierząt w ocenie przedstawicieli (przedstawicielek) organizacji ochrony zwierząt.





Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878



Wykres 28: Sytuacje i zdarzenia, w których ujawniał się lekceważący stosunek służb mundurowych w ocenie przedstawicieli (przedstawicielek) organizacji ochrony zwierząt.

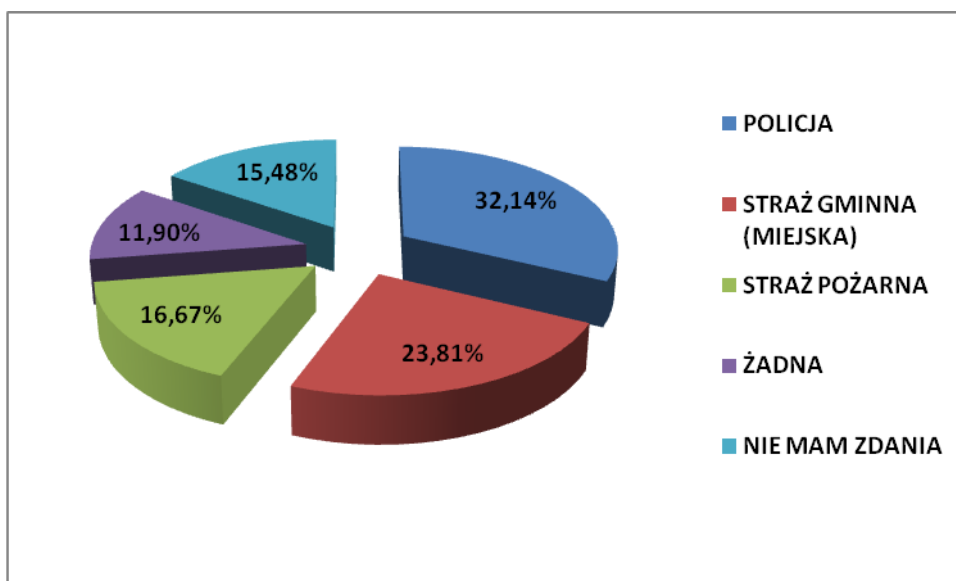
Znacząca grupa (69,14%) badanych organizacji ochrony zwierząt bezpośrednio zetknęła się w czasie swojej działalności z lekceważącym stosunkiem służb mundurowych. Dotyczył on głównie kwestii związanych z ujawnianiem oraz ściganiem przestępstw i wykroczeń przeciwko ochronie zwierząt, a także konieczności udzielenia pomocy zwierzętom. W opinii większości przedstawicieli i przedstawicielek organizacji ochrony zwierząt pojawiał się on jednak raczej rzadko lub sporadycznie. Do większości badanych organizacji ochrony zwierząt często docierały także zgłoszenia od osób lub innych instytucji wskazujące na lekceważący stosunek służb mundurowych względem kwestii związanych z ochroną zwierząt.

Ankietowani najbardziej pozytywnie ocenili udział funkcjonariuszy policji (32,14%) oraz straży gminnej (miejskiej; 23,81%) podczas podejmowanych przez organizacje społeczne interwencji na rzecz ochrony zwierząt. Przedstawiciele oraz przedstawicielki organizacji ochrony zwierząt tylko nieznacznie częściej (46,92%) uznawali w badaniu, że służby mundurowe niechętnie podejmują współpracę z organizacjami na rzecz ochrony zwierząt w stosunku do ankietowanych, którzy mieli odmienne zdanie w tej kwestii (43,21%).

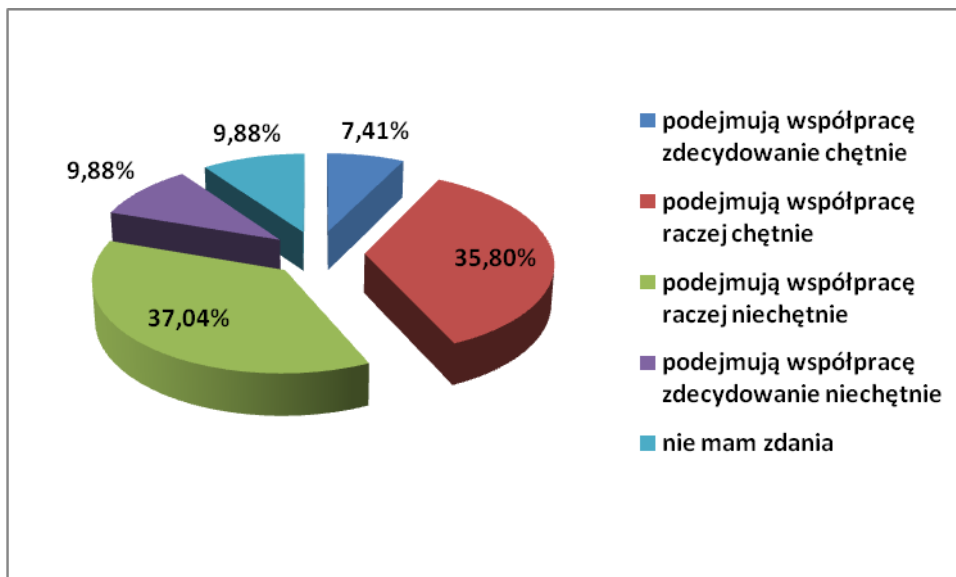




Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878



Wykres 29: Służby mundurowe, których wsparcie i pomoc podczas interwencji na rzecz zwierząt najbardziej pozytywnie ocenili przedstawiciele i przedstawicielki organizacji społecznych (% wskazań).



Wykres 30: Ocena chęci współpracy służb mundurowych z organizacjami ochrony zwierząt przez przedstawicieli (przedstawicielki) organizacji.



KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Projekt „Sieć OFF – Ogólnopolskie Forum Fauna”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

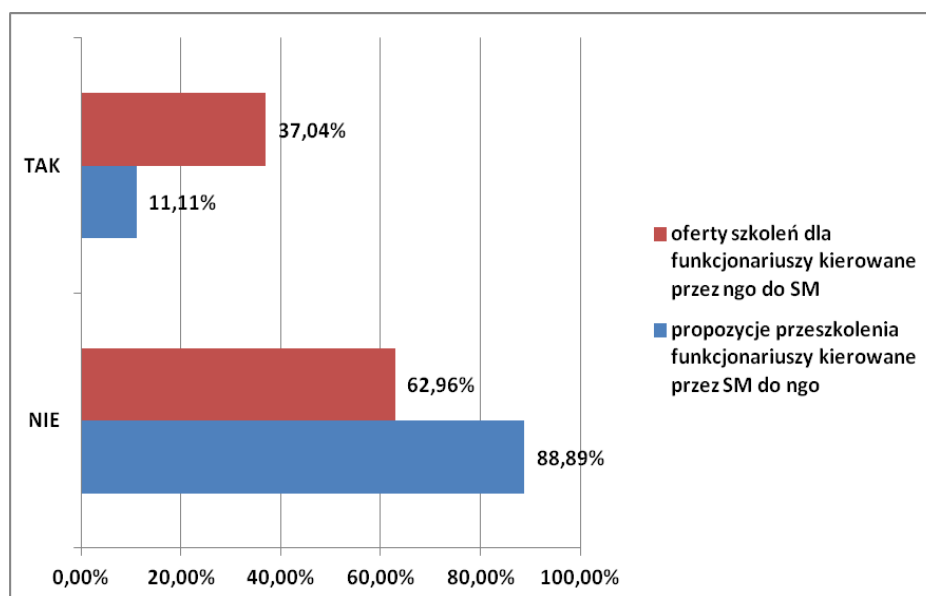




Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878

Ankietowani najbardziej pozytywnie ocenili udział funkcjonariuszy policji (32,14%) oraz straży gminnej (miejskiej; 23,81%) podczas podejmowanych przez organizacje społeczne interwencji na rzecz ochrony zwierząt. Podobna liczba ankietowanych uznała, że służby mundurowe niechętnie współpracują z organizacjami ochrony zwierząt, jak że współpracują one z nimi chętnie.

Zdaniem 75,31% przedstawicieli i przedstawicielek badanych organizacji ochrony zwierząt znajomość prawa ochrony zwierząt wśród funkcjonariuszy służb mundurowych jest słaba. Funkcjonariusze służb mundurowych, w opinii ankietowanych, niechętnie podejmują współpracę z organizacjami pozarządowymi w celu podniesienia poziomu znajomości prawa ochrony zwierząt lub nabycia doświadczenia w postępowaniu ze zwierzętami. Tylko do 11,11% badanych organizacji społecznych służby mundurowe zwracały się z prośbą o przeszkolenie w zakresie prawa ochrony zwierząt lub procedur postępowania ze zwierzętami. Także organizacje społeczne niezbyt chętnie zwracały się do służb mundurowych z propozycjami przeszkolenia funkcjonariuszy – na fakt taki wskazało tylko 37,04% badanych organizacji. Oferty organizacji albo nie spotykały się jednak z odpowiedzią służb mundurowych (27,59%), albo też spotykały się z ich negatywną reakcją (34,49%). 37,93% badanych organizacji wskazało, że ich oferty szkoleń spotkały się z pozytywną reakcją służb mundurowych.

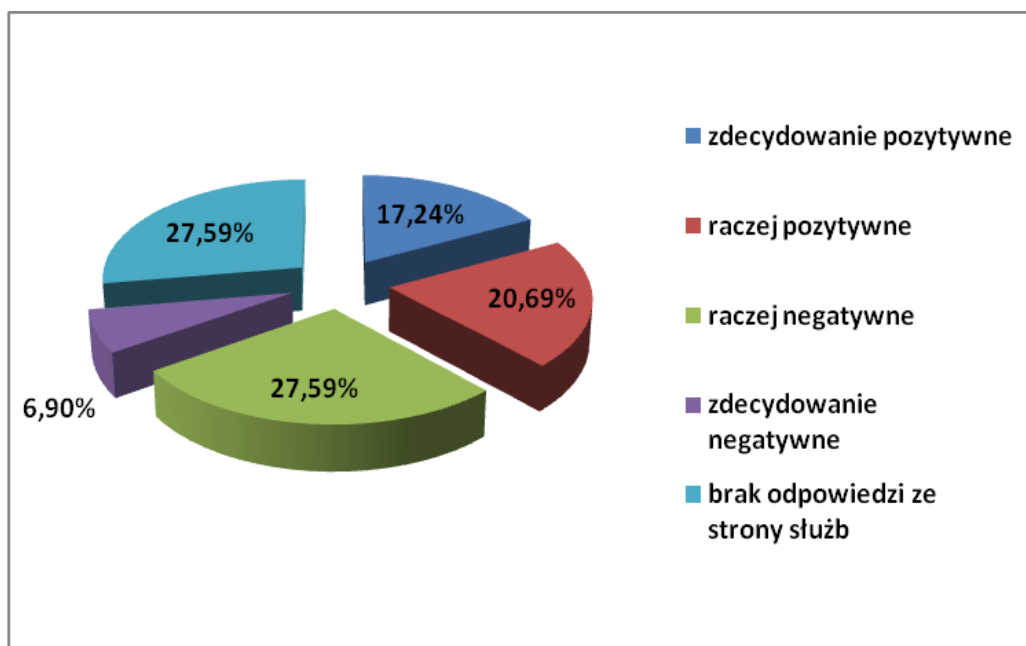


Wykres 31: Aktywność organizacji ochrony zwierząt (ngo) oraz służb mundurowych (SM) w zakresie propozycji wymiany wiedzy i doświadczeń w ocenie przedstawicieli (przedstawicielek) ngo.





Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878



Wykres 32: Reakcje służb mundurowych na propozycje szkoleń w zakresie ochrony zwierząt kierowane do nich przez organizacje społeczne w ocenie przedstawicieli (przedstawicielek) ngo.

W opinii większości przedstawicieli i przedstawicielek badanych organizacji ochrony zwierząt, znajomość prawa ochrony zwierząt wśród funkcjonariuszy służb mundurowych jest niedostateczna. Służby mundurowe niechętnie zwracają się do organizacji pozarządowych z prośbą o przeszkolenie funkcjonariuszy w zakresie ochrony zwierząt. Także organizacje ochrony zwierząt nie są zbyt aktywne w proponowaniu tego typu szkoleń służbom mundurowym. Propozycje szkoleń nie spotykają się zresztą najczęściej z zainteresowaniem służb mundurowych.





Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878

PODSUMOWANIE ORAZ REKOMENDACJE

1. Przeprowadzone badanie potwierdziło, że organizacje ochrony zwierząt często i powszechnie współpracują ze służbami mundurowymi w zakresie swojej aktywności na rzecz zwierząt. Jak wskazano we wprowadzeniu do niniejszej części raportu, współpraca ta jest oczywiście konieczna zwłaszcza w przypadku organizacji aktywnie podejmujących interwencje, m.in. po to by mogły one egzekwować swoje uprawnienia przewidziane przepisami *Ustawy o ochronie zwierząt*. Przedstawiciele i przedstawicielki większości badanych organizacji społecznych bardzo pozytywnie ocenili współpracę organizacji pozarządowych ze służbami mundurowymi, w szczególności zaś z policją i strażą gminną (miejską), a udział funkcjonariuszy służb mundurowych we wspólnych interwencjach uznali za „pomocny”. W ankietach pojawiały się nawet dopiski ankietowanych, że nie tylko oceniają współpracę ze służbami mundurowymi pozytywnie, ale że oceniają ją „najlepiej” (tj. w największym stopniu pozytywnie) ze wszystkich badanych form współpracy. Taki też w istocie jest porównawczy wynik niniejszego badania.

2. Na tak wysoką ocenę współpracy ze służbami mundurowymi nie wpłynęło nawet to, że jednocześnie w opinii przedstawicieli i przedstawicielek badanych organizacji: a) funkcjonariuszy służb mundurowych cechuje raczej niska znajomość przepisów prawa ochrony zwierząt, a dodatkowo zdecydowanie nie są chętni by pozyskiwać wiedzę i doświadczenie w tej dziedzinie; b) służby mundurowe raczej niechętnie podejmują współpracę z organizacjami społecznymi w zakresie ochrony zwierząt (choć przeciwna teza znalazła w badaniu prawie tyle samo zwolenników); c) funkcjonariuszom służb mundurowych zdarza się lekceważący stosunek do kwestii związanych z ochroną zwierząt.

Wysoka ocena współpracy organizacji ze służbami mundurowymi wynika zapewne w części z formalnego charakteru tych organów administracji publicznej, w ramach którego ściśle określone są zasady działania i zachowania funkcjonariuszy. Kwestia współpracy lub jej braku z przedstawicielami (przedstawicielkami) organizacji ochrony zwierząt nie jest tutaj na ogół zaledwie wyrazem chęci lub niechęci funkcjonariuszy i np. podczas współdziałania z organizacjami społecznymi w przypadkach podejrzenia znęcania się nad zwierzętami podlega ogólnym regułom dotyczącym sposobów postępowania organów ścigania w sytuacjach możliwości popełnienia przestępstwa, niezależnie od tego jakie dobro prawem chronione czyn przestępczy narusza.





Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878

3. Współpraca organizacji ochrony zwierząt ze służbami mundurowymi w zakresie interwencyjnym (tj. ujawniania i ścigania przestępstw i wykroczeń przeciwko ochronie zwierząt) ma z zasady formalny charakter. Stąd niezwykle istotną kwestią jest, by przedstawiciele i przedstawicielki organizacji ochrony zwierząt, wchodząc w tego typu formalne interakcje ze służbami mundurowymi, posiadali wiedzę nie tylko z zakresu prawa ochrony zwierząt, ale także w zakresie własnych praw i obowiązków. Prawa te i obowiązki są pochodną statusu pokrzywdzonego, który w kontekście przestępstw i wykroczeń przeciwko ochronie zwierząt, przyznaje organizacjom społecznym art. 39 *Ustawy o ochronie zwierząt*. Przydatna w takich przypadkach jest również przynajmniej podstawowa i ogólna wiedza o zasadach postępowania karnego oraz postępowania w sprawach o wykroczenia, które zasadniczo determinują sposób postępowania m.in. służb mundurowych w sprawach o przestępstwa i wykroczenia z *Ustawy o ochronie zwierząt* także podczas interwencji podejmowanych wspólnie lub na żądanie przedstawicieli i przedstawicielek organizacji ochrony zwierząt.

Warte podkreślenia jest bowiem, jak słusznie wywodzi Wojciech Radecki („*Ustawy: o ochronie zwierząt, o doświadczeniach na zwierzętach – z komentarzem*”, Difin, Warszawa 2007, s. 191), że art. 40 *Ustawy o Ochronie Zwierząt*, który mówi o możliwości współdziałania organizacji ochrony zwierząt z właściwymi instytucjami państwowymi i samorządowymi w ujawnianiu oraz ściganiu przestępstw i wykroczeń przeciwko ochronie zwierząt, sam w sobie ma wyłącznie charakter deklaracji pozbawionej normatywnej wartości. Formy i granice współdziałania pomiędzy przedstawicielami i przedstawicielkami organizacji ochrony zwierząt (świadkami przestępstw i wykroczeń; pokrzywdzonymi w sprawach o przestępstwa i wykroczenia) a funkcjonariuszami służb mundurowych w sprawach związanych z naruszeniem przez opiekunów zwierząt norm humanitarnej ochrony zwierząt wynikają bowiem w całości z przepisów prawa ustanawiających porządek postępowania organów ścigania w sprawach o przestępstwa i wykroczenia (m.in. zawartych w *Ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Postępowania Karnego*).

Znajomość zaledwie wybranych aspektów prawa przez przedstawicieli i przedstawicielki organizacji ochrony zwierząt z całą pewnością sprawi, że interakcje organizacji ze służbami mundurowymi staną się mniej emocjonalne i bardziej formalne oraz w efekcie bardziej profesjonalne, co może przyczynić się do pogłębienia wzajemnego zrozumienia, a tym samym zwiększenia efektywności działań organizacji podejmowanych na rzecz ochrony zwierząt. Znacznie łatwiej bowiem wymagać określonej pożądanej z punktu widzenia ochrony zwierząt reakcji służb mundurowych w sytuacji konieczności udzielenia pomocy zwierzęciu, jeśli wiemy czego, od kogo i w jaki sposób skutecznie wymagać możemy.





Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878

Poznając prawo, a tym samym ściśle określone zasady działania służb mundurowych oraz procedowania przez nie spraw o przestępstwa i wykroczenia, możemy także znacząco obniżyć poziom nieufności, który często niepotrzebnie towarzyszy interakcjom organizacji ochrony zwierząt z takimi służbami. To, co jawi się bowiem jako „lekceważąca” reakcja służb mundurowych w sprawach ochrony zwierząt może nie wynikać bowiem w ogóle (i często nie wynika) z czynności podejmowanych lub nie podejmowanych przez te służby, lecz np. z niskiej jakości polskiego prawa ochrony zwierząt czy też braku systemowych rozwiązań w jego obrębie. Aby jednak móc jakoś tego prawa rzetelnie poprawiać, przyczyniając się do lepszej ochrony zwierząt, trzeba najpierw je poznać.



KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Projekt „Sieć OFF – Ogólnopolskie Forum Fauna”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY





Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878

VI. NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI EMPIRYCZNE Z BADANIA

A. WSPÓŁPRACA NGO Z ADMINISTRACJĄ SAMORZĄDOWĄ

1. Organizacje społeczne chętnie zwracają się do gmin zarówno z lokalnymi problemami, jak i z własnymi inicjatywami w zakresie ochrony zwierząt. Zgłaszane samorządom terytorialnym projekty organizacji dotyczą na ogół zapobiegania bezdomności zwierząt oraz opieki nad zwierzętami bezdomnymi i wolno bytującymi. Zdaniem większości organizacji wykazujących inicjatywę w tym zakresie (58,46%), ich projekty nie są realizowane przez gminy, chociaż zarazem znaczny jest odsetek inicjatyw realizowanych (41,54%). [str. 14]

Gminy - w ocenie przedstawicieli i przedstawicielek organizacji ochrony zwierząt - wykazują się większą biernością we współpracy z organizacjami społecznymi. Mniej chętnie zwracają się do organizacji w ramach konsultacji lokalnych problemów ochrony zwierząt a w badanej próbie nieznacznie dominowały (48,65%) negatywne oceny reakcji urzędników gminnych na zgłaszane przez organizacje problemy. [str. 14]

2. Opinie organizacji ochrony zwierząt dotyczące przedkładanych przez samorzady terytorialne programów opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt są na ogół pozytywne. Jednocześnie negatywne opinie organizacji ochrony zwierząt w tym zakresie na ogół nie są brane pod uwagę przez gminy. [str. 15]

3. Większość badanych organizacji społecznych nigdy nie uczestniczyła w sesjach rady gminy poświęconych lokalnym problemom ochrony zwierząt. Organizacje aktywne podczas takich sesji, uczestniczyły w nich na ogół z własnej inicjatywy. [str. 17]

4. Większość (55,56%) badanych organizacji ochrony zwierząt nie otrzymała wsparcia od gmin w zakresie swojej działalności statutowej. Wsparcie uzyskane od gmin przez pozostałe organizacje było wsparciem finansowym (69,44%), rzeczowym (41,67%) lub merytorycznym (19,44%). [str. 19]





Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878

Organizacje społeczne chętnie śledzą organizowane przez samorzady gminne konkursy ofert na realizację zadań publicznych w zakresie ochrony zwierząt. W opinii przedstawicieli i przedstawicielek ngo, oferty takie trafiają się jednak sporadycznie lub nie trafiają się w ogóle. [str. 19]

5. Zdaniem większości przedstawicieli (przedstawicielek) badanych organizacji społecznych, urzędnicy gminni nie są zainteresowani współpracą z organizacjami w zakresie ochrony zwierząt. [str. 20]

B. WSPÓŁPRACA NGO Z INSPEKcją WETERYNARYJNĄ ORAZ INNYMI NIEUMUNDUROWANYMI ORGANAMI ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

1. Inspekcja Weterynaryjna jedynie w sporadycznych przypadkach inicjowała współpracę w zakresie ochrony zwierząt z organizacjami społecznymi. Współpraca taka (jeśli w ogóle) inicjowana była z reguły przez organizacje ochrony zwierząt. 40,74% badanych organizacji nigdy nie inicjowało takiej współpracy. [str. 24]

2. Większość badanych organizacji społecznych (56,79%) nigdy nie współpracowała z Inspekcją Weterynaryjną w zakresie ochrony zwierząt. Z kolei organizacje współpracujące z Inspekcją Weterynaryjną oceniły bardzo krytycznie jej udział w prowadzonych wspólnie działaniach interwencyjnych na rzecz zwierząt. Przedstawiciele i przedstawicielki ngo uznali, że Inspekcja Weterynaryjna na ogół mniej krytycznie niż oni ocenia warunki bytowania oraz dobrostan zwierząt. Zdaniem większości badanych organizacji Inspekcja Weterynaryjna niechętnie współpracuje z organizacjami społecznymi. [str. 27]

3. Tylko 16,05% badanych organizacji wskazało, że współpracowało także z innymi nieumundurowanymi organami administracji publicznej w ramach swojej działalności statutowej na rzecz zwierząt. Pośród nich ankietowani wskazywali głównie na Regionalne Dyrekcje Ochrony Środowiska, Wydziały Ochrony Środowiska działające w obrębie organów administracji publicznej różnego szczebla oraz Inspekcję Sanitarną. 53,85% w/w organizacji pozytywnie oceniło współpracę z tymi instytucjami. [str. 27]





Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878

C. WSPÓŁPRACA NGO ZE SŁUŻBAMI MUNDUROWYMI

1. Zdecydowana większość (87,65%) badanych organizacji ochrony zwierząt współpracowała ze służbami mundurowymi w zakresie swojej działalności statutowej na rzecz zwierząt. Organizacje na ogół współpracowały z policją, strażą gminną oraz strażą pożarną przede wszystkim w zakresie interwencji na rzecz zwierząt - ofiar znęcania się oraz w przypadkach konieczności udzielenia pomocy zwierzętom rannym lub bezdomnym. [str. 33]

2. Zdecydowana większość (71,83%) badanych organizacji ochrony zwierząt pozytywnie oceniła współpracę ze służbami mundurowymi. Zdecydowanie pozytywne oceny tej współpracy znacząco przeważały oceny zdecydowanie negatywne. Podobnie większość badanych organizacji ochrony zwierząt oceniło udział służb mundurowych w podejmowanych przez siebie interwencjach na rzecz ochrony zwierząt jako pomocny. [str. 36]

3. Znacząca grupa (69,14%) badanych organizacji ochrony zwierząt bezpośrednio zetknęła się w czasie swojej działalności z lekceważącym stosunkiem służb mundurowych. Dotyczył on głównie kwestii związanych z ujawnianiem oraz ściganiem przestępstw i wykroczeń przeciwko ochronie zwierząt, a także konieczności udzielenia pomocy zwierzętom. W opinii większości przedstawicieli i przedstawicielek organizacji ochrony zwierząt pojawiał się on jednak raczej rzadko lub sporadycznie. Do większości badanych organizacji ochrony zwierząt często docierały także zgłoszenia od osób lub innych instytucji wskazujące na lekceważący stosunek służb mundurowych względem kwestii związanych z ochroną zwierząt. [str. 38]

4. Ankietowani najbardziej pozytywnie ocenili udział funkcjonariuszy policji (32,14%) oraz straży gminnej (miejskiej; 23,81%) podczas podejmowanych przez organizacje społeczne interwencji na rzecz ochrony zwierząt. Podobna liczba ankietowanych uznała, że służby mundurowe niechętnie współpracują z organizacjami ochrony zwierząt, jak że współpracują one z nimi chętnie. [str. 40]

5. W opinii większości przedstawicieli i przedstawicielek badanych organizacji ochrony zwierząt, znajomość prawa ochrony zwierząt wśród funkcjonariuszy służb mundurowych jest niedostateczna. [str. 41]





Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878

Służby mundurowe niechętnie zwracają się do organizacji pozarządowych z prośbą o przeszkolenie funkcjonariuszy w zakresie ochrony zwierząt. Także organizacje ochrony zwierząt nie są zbyt aktywne w proponowaniu tego typu szkoleń służbom mundurowym. Propozycje szkoleń nie spotykają się zresztą najczęściej z zainteresowaniem służb mundurowych. [str. 41]



KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Projekt „Sieć OFF – Ogólnopolskie Forum Fauna”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY





Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878

VII. PODSUMOWANIE

Przedstawiciele i przedstawicielki organizacji ochrony zwierząt wysoko oceniają swoją aktywność we współpracy z administracją publiczną (w tym samorządową oraz służbami mundurowymi) w zakresie ochrony zwierząt. Chętnie zwracają się z problemami i inicjatywami dotyczącymi ochrony zwierząt do jednostek samorządu terytorialnego, często korzystają także ze wsparcia służb mundurowych podczas działań interwencyjnych. Najczęściej zwracają się z lokalnymi problemami ochrony zwierząt (91,36% badanych organizacji) oraz z inicjatywami w tym zakresie (80,25% badanych organizacji) do gmin, rzadziej do Inspekcji Weterynaryjnej (59,26% ankietowanych wskazało na próbę nawiązania współpracy z tym organem). Jest tak pomimo tego, że na ogół – w ich opinii – urzędnicy i funkcjonariusze nie są zainteresowani współdziałaniem w zakresie ochrony zwierząt z organizacjami pozarządowymi.

Przedstawiciele i przedstawicielki badanych organizacji społecznych byli najbardziej zgodni w ocenie współpracy z urzędnikami samorządu terytorialnego (69,14% ankietowanych uznało, że niechętnie współpracują one z organizacjami) oraz z Inspekcją Weterynaryjną (51,86% ankietowanych uznało, że organ ten niechętnie współpracuje z organizacjami, przy czym aż 29,63% badanych nie określiło swojego zdania w tej kwestii). Najbardziej podzieleni byli zaś w przypadku oceny zaangażowania w taką współpracę służb mundurowych (46,92% ankietowanych uznało, że niechętnie współpracują one z organizacjami, a 43,21% badanych wyraziło odmienną opinię).

Badane organizacje pozarządowe najbardziej pozytywnie oceniły współpracę na rzecz ochrony zwierząt ze służbami mundurowymi (w tym zwłaszcza z policją): uznało tak 71,79% ankietowanych. Konsekwentnie 66,67% organizacji uczestniczących w badaniu uznało udział funkcjonariuszy służb mundurowych w przeprowadzanych działaniach interwencyjnych za pomocny. Dla porównania przypomnieć należy, że zaledwie 17,07% ankietowanych uznało za pomocny udział w interwencjach przedstawicieli (przedstawicielek) Inspekcji Weterynaryjnej, natomiast 45,95% ankietowanych pozytywnie oceniło sposób odnoszenia się do zgłaszanych problemów ochrony zwierząt przez urzędników gminnych.





Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878

Na pozór paradoksalnie, organizacje społeczne z największą rezerwą podchodzą do współpracy z Inspekcją Weterynaryjną, czyli organem administracji publicznej, któremu w *Ustawie o ochronie zwierząt* przyznano szczególną rolę nadzorcy humanitarnej ochrony zwierząt w Polsce. Instytucji tej badane organizacje społeczne przypisują także najmniejszą chęć do inicjowania współpracy oraz do współdziałania z sektorem pozarządowym w zakresie ochrony zwierząt, najgorzej wreszcie oceniają samą współpracę z nią. Z jednej strony świadczy to o tym, że tzw. „twarde” uprawnienia organizacji zawarte w *Ustawie o ochronie zwierząt* (możliwość czasowego odebrania zwierzęcia właścicielowi w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia zwierzęcia; możliwość wykonywania uprawnień pokrzywdzonego w sprawach o przestępstwa i wykroczenia przeciwko ochronie zwierząt) są na ogół w praktyce wystarczające do prowadzenia przez organizacje działań interwencyjnych: samodzielnie lub przy współdziałaniu służb mundurowych.

Z drugiej strony skłania do zapytania o to, jaki status ma nadzór Inspekcji Weterynaryjnej nad humanitarną ochroną zwierząt, skoro zasadniczo dysponuje ona narzędziami administracyjnymi przeznaczonymi do sprawowania nadzoru jedynie nad ochroną zdrowia zwierząt w określonych typach działalności związanej z utrzymywaniem oraz wykorzystywaniem zwierząt. Badane organizacje ochrony zwierząt wskazały dodatkowo, że organ ten często wykazuje tendencję do bagatelizowania kwestii dobrostanu zwierząt oraz oceny warunków ich bytowania w sposób mało krytyczny. Oceny takie znajdują potwierdzenie w rzeczywistości, stąd nie można stwierdzić, że są jedynie bezzasadnym wynikiem subiektywnych opinii przedstawicieli i przedstawicielek ngo.

Nawet pobieżnie przeszukując sieć internetową można znaleźć bowiem wiele udokumentowanych przypadków znęcania się nad zwierzętami w placówkach nadzorowanych przez Inspekcję Weterynaryjną, takich jak schroniska dla bezdomnych zwierząt (<http://boz.org.pl/>) czy ферmy zwierząt futerkowych (<http://www.otwarteklatki.pl/>). W wielu sprawach – mimo pozytywnych opinii urzędników inspekcji o warunkach bytowania i dobrostanie zwierząt – prokuratury kierowały do sądów akty oskarżenia w sprawach o znęcanie się nad zwierzętami w takich placówkach. Jest to sytuacja zaskakująca, która może wynikać z niezbyt trafnej i niezbyt precyzyjnej definicji nadzoru w *Ustawie o ochronie zwierząt* oraz braku szczegółowych uregulowań jego form i zakresu. Pozwala to na to, by Inspekcja Weterynaryjna faktycznie po prostu nie wykonywała przypisanego jej nadzoru w zakresie humanitarnej ochrony zwierząt.





Fundacja Czarna Owca Pana Kota
ul. Dietla 45/13, 31-039 Kraków
www.czarnaowca.org, e-mail: fundacja@czarnaowca.org, tel. 0 609 734 331
KRS: 0000325626, NIP: 6751410960, REGON: 120874878

Reasumując, wskazać należy, że organizacje pozarządowe raczej krytycznie oceniają stan współpracy z organami administracji publicznej w zakresie realizacji zadań z zakresu ochrony zwierząt. To przedstawiciele i przedstawicielki sektora pozarządowego na ogół kreują współpracę z administracją publiczną w zakresie ochrony zwierząt, natomiast administracja publiczna wykazuje się mniejszą lub większą biernością w relacjach z organizacjami społecznymi. Mimo tego, że to organy administracji publicznej są zasadniczym adresatem norm *Ustawy o ochronie zwierząt*, które nakazują im aktywne podejmowanie działań na rzecz ochrony zwierząt oraz współdziałanie w tym zakresie także z organizacjami pozarządowymi.



KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Projekt „Sieć OFF – Ogólnopolskie Forum Fauna”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

